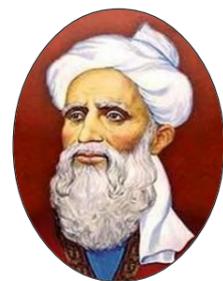

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ*
www.kgu.tj №25 (252) 30 марти соли 2017, панҷшанбе (оғози нашр: соли 1994)

МАГИСТРАНТИ ДОНИШГОҲ ИХТИРОЪКОРИ №1-И ҶУМҲУРӢ ШУД!

Бахшида ба истиқболи Наврӯзи байналмилалӣ таърихи 16-уми марти соли ҷорӣ дар шаҳри Душанбе даври ҷумҳуриявии "Фестивали донишҷӯёни навоар ва ихтироъкори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ" баргузор гардид. Аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ магистранти соли 2-юми ихтисоси химия Сайфуддинов Фирӯз, тахти роҳбарии номзади илми кимиё, дотсент Холиқов Сафар, Умедаи Талаб, магистранти соли 2-юми ихтисоси информатика, бо роҳбарии мудирӣ кафедраи илмҳои компютерӣ Рафиев Сафархон ва Назаров Аминҷон донишҷӯи соли 3-юми факултаи физика, математика ва информатика иштирок намуданд. Дар натиҷа Сайфуддинов Фирӯз магистранти соли 2-юми ихтисоси химия сазовори ҷойи 1-ум гардид, Умедаи Талаб ҷойи 2-юмро ишғол кард. Назаров Аминҷон бошад, барои иштироки фаъолона бо сипоснома қадрдонӣ карда шуд. Маъмурият, ҳайати омӯзгорон, кормандон ва донишҷӯёни донишгоҳ Фирӯз, Умеда ва Аминҷонро ба ин муваффақияташон табрик гуфта, дар фаъолияти минбаъдашон бурдбориро таманно доранд.

ЗАФАР МИРЗОЁН: БА ҲАР ЯК СУХАНИ КАЖ ВА НОШОИСТА ВОКУНИШ БОЯД ДОД...

ТАҶЛИЛИ НАВРӯЗИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ДАР ДОНИШГОҲ

ИНТЕЛЛЕКТ ЧИСТ?

ОҚИЛ КИСТ?

"ЭРКАГИҲО" - БАЛОИ ҶОН

"ҚАДАМ БА ҚАДАМ" - ШИОРИ "ИХВОН-УЛ-МУСЛИМИН"

АСАРИ БАДЕИИ БАЧАҶОНА - ВОСИТАИ МУҲИМИ ТАРБИЯ

ДОНИШЧҶҒНИ ДОНИШГОҲ ДАР ОЛИМПИАДА МУВАФФАҚ ШУДАНД!

Рӯзҳои 10-11-уми март соли ҷорӣ бахшида ба "Соли ҷавонон" дар шаҳри Душанбе Олимпиадаи донишҷӯни муассисаҳои таҳсилоти олиии касбии ҷумҳурӣ барои дарёфти "Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон" баргузор гардид.

Намояндагии донишгоҳи моро 10 нафар донишҷӯ аз рӯи ихтисосҳои таърих, ҳуқуқ, физика, химия, биология, технологияи иттилоотӣ, иқтисодиёт, забон ва адабиёти тоҷик, фалсафа ва ҳуқуқ муаррифӣ кардаанд.

Донишҷӯёнро ноиби ректор оид ба илм ва инноватсия Худойдодова Шарофат ва устодони роҳбарикунанда аз ихтисосҳои мухталиф ҳамроҳӣ карданд. Натиҷаи олимпиадаи мазкур чунин шуд:

1. **Ҳабибов Сиёвуш**-донишҷӯи соли 5-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ аз фанни таърих ҷойи 3-юмро созовор шуд, ки роҳбари илмиаш саромӯзгор Назаров Бахтиёр

мебошад.

2. **Ғаюров Лоиқ**-донишҷӯи соли 4-уми факултаи омӯзгорӣ аз рӯи ихтисоси фалсафа ҷойи 3-юмро сазовор гардид. Роҳбарии илми донишҷӯ профессор Ибодов М.О. мебошад.

3. **Саидова Матлуба**-донишҷӯи соли 3-юми факултаи филологияи тоҷик ва журналистика (шӯбаи забон ва адабиёти тоҷик) аз фанни забон ва адабиёти тоҷик иштирок намуда, ҷойи 3-юмро сазовор шуд. Роҳбарии илми донишҷӯ, номзоди илмҳои филологӣ Холиқова Зайналбӣ мебошад.

4. **Муродов Муҳиддин**-донишҷӯи соли 3-юми факултаи физика, математика ва информатика (шӯбаи информатика) аз фанни информатика барои сазовор шудан ба ҷойи 3-юм худро муаррифӣ намуд. Роҳбари илмиаш саромӯзгор Рафиев Сафархон мебошад.

5. **Бобоев Комрон**-донишҷӯи соли 5-уми факултаи хи-

мия, биология ва география (шӯбаи химия ва биология) аз фанни химия ҷойи 4-умро ишғол кард. Роҳбари илмиаш номзоди илми кимиё, дотсент Холиқов Сафар мебошад.

6. **Ҳабибов Судшан**-донишҷӯи соли 5-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ аз фанни таърих иштирок намуда, ҷойи 4-умро ишғол намуданд. Роҳбари илмиаш саромӯзгор Сафаров Холмад мебошад.

7. **Бобоназаров Идибек**-донишҷӯи соли 3-юми факултаи физика, математика ва информатика (шӯбаи математика) аз фанни математика сазовори ҷойи 4-ум гардид. Роҳбари илмиаш муаллима Каримова Назокат мебошад.

8. **Икромов Шодӣ**-донишҷӯи соли 4-уми факултаи иқтисод ва идора, шӯбаи иқтисод ва идора дар корхона аз фанни назарияи иқтисодӣ ҷойи 4-умро ишғол кард. Роҳбари илмиаш Маҳмудов Баҳриддин бошад.

9. **Неъматов Садриддин**-донишҷӯи соли 4-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ аз фанни сиёсатшиносӣ ҷойи 4-умро ноил гашт. Роҳбари илмиаш номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент Муродова Гулҷеҳра мебошад.

10. **Асоева Омина**-донишҷӯи соли 2-юми факултаи химия, биология ва география (шӯбаи химия ва биология) аз фанни биология иштирок намуд.

"ДОНИШЧҶҒНИ СОЛ-2017" ДАР ХОБГОҲ

Санаи 14.03.2017 бо ташаббуси мураббияи хобгоҳи №3-юми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Назарова Матлуба бахшида ба "Соли ҷавонон" ва Наврӯзи байналмилалӣ озмуни "Донишҷӯи сол-2017" гузаронида шуд. Дар озмун аз ҳашт факулта донишҷӯён иштирок намуданд. Аз факултаи филологияи тоҷик ва журналистика Раҳмонова Гулдона, филологияи хориҷӣ Ғафурова Саида, филологияи рус Гулзода Марҷона, таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ Холова Тамано, физика, математика ва информатика Рамазони Фарҳод, химия, биология ва география Кенҷаева Сабрина ва аз факултаи молиявию иқтисодӣ Муминзода Сабурҷон иштирок намуданд. Озмун аз бахшҳои зерин иборат буд: саломнома, диктант, баёни фикр ва саволу ҷавоб.

Аз миёни донишҷӯён танҳо панҷ донишҷӯ ғолибона иштирок намуданд, ки ба онҳо ҷойҳои намоён дода шуд.

Дар натиҷа Гулзода Марҷона, донишҷӯи соли 2-юми факултаи филологияи рус, ки дар ҳама шартҳои озмун ғолибона иштирок намуда, сазовори "Донишҷӯи сол-2017" гардид. Инчунин, Кенҷаева Саб-

рина, донишҷӯи соли 3-юми факултаи химия, биология ва география сазовори ҷойи 1-ум, Ғафурова Саида, донишҷӯи соли 2-юми факултаи филологияи хориҷӣ сазовори ҷойи 2-юм ва Раҳмонова Гулдона, донишҷӯи соли 2-юми факултаи филологияи тоҷик ва журналистика сазовори ҷойи 3-юм шуданд.

ТАҶЛИЛИ ҶАШНИ НАВРҶЗ ДАР ХОБГОҲ

Таърихи 17.03.2017 дар хобгоҳи №3-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси мураббияи хобгоҳ муаллима Назарова Матлуба, иттифоқи касабаи донишҷӯён Юсуфова Фазиламо, маъмури хобгоҳ Файзов Хоркаш, фаррошон ва инчунин худи донишҷӯён иди Наврӯз ба як шукуҳу шаҳомати хоса гузаронида шуд. Дар саҳни хобгоҳ хуроқҳои миллии наврӯзӣ ба монанди дангича, далда, оши бурида ва оши тупа омода намуда, ба ҳама хонаҳои хобгоҳ тақсим карда шуд.

ТАҶЛИЛИ ЗОДРҶЗИ АВВАЛИН ДОКТОРЗАН ДАР ДОНИШГОҲ!

Рӯзи 10.03.2017 дар факултаи омӯзгорӣ бахшида ба зодрӯзи доктори илмҳои педагогӣ, устоди кафедраи тарбияи томактабӣ ва кори иҷтимоии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Иззатова Муҳаббат Иноятовна конференция баргузор гардид. Ӯ соли 1980 рисолаи номзодӣ дифоъ карда, соли 2015 рисолаи докторӣ ҳимоя намудаст.

Дар конференция ноиби ректор оид ба таълим Холиқов Сафар, ноиби ректор оид ба тарбия Сайдаҳмадова Дилором, деканҳои факултаҳо ва ҳайати омӯзгорони факултаи омӯзгорӣ иштирок намуданд.

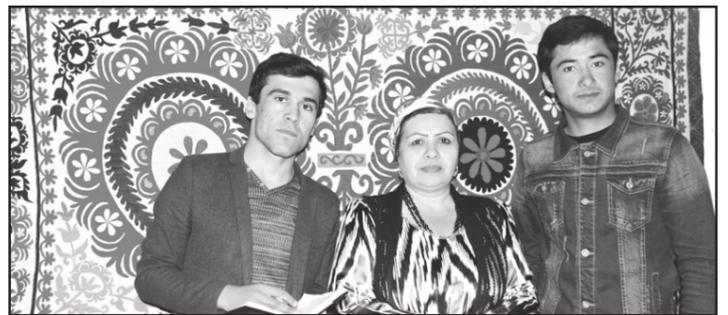
Дар конференция омӯзгорони факулта оид ба фаъолияти илмӣ методии муаллима Иззатова Муҳаббат маъруза намуданд.

"ФАКУЛТАИ БЕҲТАРИН" ДАР ХОБГОҲ

Санаи 14.03.2017 бо ташаббуси мураббияи хобгоҳи №3-юми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Назарова Матлуба бахшида ба "Соли ҷавонон" ва Наврӯзи байналмилалӣ озмуни "Факултаи беҳтарин" гузаронида шуд. Озмун аз ду бахш иборат буд: бахши якум саволу ҷавоб ва бахши дуюм партофти найзаҷа ба нишон буд, ки аз ҳар факулта чор нафар донишҷӯи иштирок доштанд.

Донишҷӯёни факултаҳо байни ҳам рақобат карданд. Дар даври ниҳой факултаи химия, биология ва география ҳамчун "Факултаи беҳтарин", факултаи филологияи хориҷӣ ҷойи 2-юм ва факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ ҷойи 3-юмро ишғол карданд.

"ҲУҶРАИ БЕҲТАРИН" ДАР ХОБГОҲ

Шоми 14.03.2017 бо ташаббуси мураббияи хобгоҳи №3-юми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Назарова Матлуба бахшида ба "Соли ҷавонон" ва Наврӯзи байналмилалӣ озмуни "Ҳуҷраи беҳтарин" гузаронида шуд. Озмун аз бахшҳои зерин иборат буд: ҷобачогузори ашӣ рӯзгор, риояи гигиени санитарӣ ва ориши ҳуҷра бо шиору овезаҳо. Ҳайати комиссия аз ошӣнаи 2-юм то ошӣнаи 4-ум хонаҳоро назорат намуданд, ки дар натиҷа ба се ҳуҷра ҷой дода шуд. Дар ошӣнаи 2-юм ба утоқи №12 ва хонаи №19, дар ошӣнаи 3-юм ба ҳуҷраи №33-юм ва инчунин ҳуҷраи 44-ум ва дар ошӣнаи 4-ум ба ҳуҷраи №56 ҷойҳои аввал дода шуд, ки ин ҳуҷраҳо нисбати тамоми дигар ҳуҷраҳо бартарӣ доштанд ва ба тамоми талаботи озмун ҷавобгӯ буданд.

Боиси руҳбаландӣ ва ифтихор аст, ки 23-юми феввали соли 2011 дар иҷлосияи 64-уми Ассамблеяи Генералии Созмони Милали Муттаҳид таҳти унвони "Фарҳанги ҷаҳон" бо аксари овозҳо дар мавзӯи "Рӯзи байналмилалии Наврӯз" қатънома қабул карда шуд. Қатънома ҳайати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамроҳи намоёндагони ҷумҳуриҳои Озарбойҷон, Афғонистон, Қирғизистон, Эрон, Туркманистон ва Туркия тайёр карда, ба Ассамблеяи Генералии СММ пешниҳод намуданд. Дар қатънома гуфта шудааст, ки Ассамблеяи Генералии СММ 21-мартро ҳамчун Рӯзи байналхалқии Наврӯз эътироф карда, ҷидду ҳақи давлатҳоеро, ки дар онҳо иди Наврӯз таҷлил карда мешавад, дар бобати нигоҳ доштан

Гулрухори САФИ

ШЕЪРИ РҶЗ

ГҶЕД БА НАВРҶЗ...

*Гӯед ба Наврӯз, ки нав нест гами мо,
Аз ҳасрати хунинкафанон чаши миами мо.
Аз ваҳшати оқипадарон пушти хамаи мо,
Гӯед ба Наврӯз, ки ҳар рӯз биёяд!
Ҳаррӯз биёяд, дари гамхона кушояд,
3-оинаи дил занги ҷароҳат бизудояд,
Булбул алами миллати бечора сарояд,
Гӯед ба Наврӯз аламсӯз биёяд!
Гӯед ба Наврӯз, ки масрур биёяд,
Бедаҳшату беҳасрату мағрур биёяд,
Бар чаши миами дил гамзадагон нур биёяд,
Гӯед ба Наврӯз фаромӯз биёяд!
Дилхоҳу дилогоҳу дилафрӯз биёяд,
Бар гулшани сармозада хушсӯз биёяд,
Бар кишвари раҳмондаи шаб рӯз биёяд,
Гӯед ба Наврӯз шабе рӯз биёяд!
Гӯед ба Наврӯз, ки размида биёяд,
Аз сангари мардони шараф дида биёяд,
Аз гӯри шаҳидон гули гам чидида биёяд,
Гӯед ба Наврӯз, ки гулдӯз биёяд!
Дар гӯш расад нолаи мургони гирифтдор,
Гулпӯш кунад марқади ёрони вафодор.
Ҷовид кунад умри фари барқи шарарбор,
Гӯед ба Наврӯз шабафрӯз биёяд!
То меҳани мо пойғаҳи мири шикор аст,
Дар гулшани мо куштани гулгунча баҳор аст.
Ҳар пушта мазор аст, мазори дили зор аст,
Гӯед ба Наврӯз, ки пирӯз биёяд!
Ошиқ накунад ёди гулафшонии чаман, вой,
Шоир нарасад бар дари илҳами сухан, вой,
"Хун медамад аз хоки шаҳидони Ватан, вой!"
Эй вой чаман, вой сухан, вой Ватан, вой!
Соли 1990-92 Душанбе-Масква*

НАВРҶЗ ДАР МАНБАҶОИ ТАЪРИХИ

ва инкишоф додани фарҳанги аънаҳои вобаста ба Наврӯз бештар маълумот пахш намуда, дар мавриди зарурат барои таҷлили иди Наврӯз тадбирҳои андешанд. Давлатҳои аъзои СММ, ки Наврӯзро ҷашн мегиранд, таърихи пайдоиш ва аънаҳои Наврӯзро дар миёни давлатҳои омӯзонанд, то ин ки 21-март рӯзи Наврӯз бояд дар равиҷи ривож баъни миллатҳои эҳтироми ҳамдигар, таҳқиқи сулҳи халқҳои нақши арзанда гузорад.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон фармудааст: "Наврӯз дар пешрафти фарҳанги халқи тоҷик аз қадимтарин ва муқаддасарин оини ниёгонии мо маҳсуб ёфта, он аз фарорасии фасли зебои сол-баҳор ва оғози соли нави аҷодӣ паём мерасонад. Асолати иҷтимоии Наврӯз хеле бузург буда, он далели рушду пешрафти тафаккури созандаву бунёдкорӣ, муттаҳидию ҳамгироии мардумон аст".

Наврӯз бо тамоми аъна ва суннатҳои гузаштаи мардумиаш барои тоҷикон муқаддасарин ва беназиртарин русуми миллии маҳсуб меёбад. Бояд тазаккур дод, ки ин ҷашн дар айёми эҳёи ҷаҳони ҳастӣ пирӯзии қувваҳои аҳуромаздӣ бар аҳримани дар нахустрӯзи фарвардинмоҳи сурат гирифта, бо гуфтаи Абӯрайҳони Берунӣ дар "Китоб-ут-тафҳим" "Наврӯз нахустин рӯз аст аз фарвардинмоҳ ва аз ин ҷиҳат "рӯзи нав" ном карданд, зеро ки пешони соли нав аст. Ва он чи аз паси ўст, аз ин панҷ рӯз ҳама ҷашнхост".

Наврӯз дар масири таърихи зиёда аз шашазорсолаи мардуми тоҷик ва ҳаёти маънавию маърифати мардумони эронитабор нақши муҳим бозидааст. Пайдоиши ҷашни Наврӯзро аз рӯи аънаҳои ва омилҳои пешомади табиат ба сарзамини форсҳо, ба давраи ҳокимияти хондони Пешдодиён, маҳсусан ба аҳди қадимтарини шоҳ Каюмарс ва таҷлили ҷашни Таҳмурас подшоҳи хирадпешаи пешдодӣ нисбат медиҳанд, ки дар аксари сарчашмаҳои подшоҳи машҳури Пешдодиён Ҷамшед асосгузори Наврӯз доништа шудааст.

Наврӯз ҳамчунин ҷашни офариниш аст. Ба ақидаи ниёгонии мо Худованд офаринишро дар 365 рӯзи сол ба поён расонид ва аввали фарвардин (21 март) биосуд. Рӯзи аввали фарвардин фраварҳи (арвоҳи) гузаштагон ба замин фуруд меоянд ва аз хонаву қошонаи соҳибхона дидан мекунанд. Дар китоби "Моҳи фарвардин, рӯзи хурдод" омадааст, ки: "Ахуро гуфт, ки дар ин рӯз (Наврӯз) ҷон ба ҷаҳонинён додам". Дар "Динкард" чун қомуси динию афкори мазҳабӣ, ҳамоҷаҳои асотирии Ориёҳо, ҳикмати фалсафаи Зардушт, густари-

ши ақоиди Зардуштия, ба рӯзи офариниш будани Наврӯз таъкид шудааст: "Нави он аз оғози офариниш аст ва нахустин рӯз ба унвони Наврӯз муайян гашт ва фарри он, ки аз зармонҳои пеш ва кӯҳан аст, дар саросари ҷаҳон густурда шудааст".

Абӯрайҳони Берунӣ мегӯяд: "Ва гӯянд, ки Худованд дар ин рӯз аз офариниши ҷаҳон осуда шуд. Зеро ин рӯз охири рӯзҳои шашгона аст. Ва дар ин рӯз Худованд Муштариро офарид ва фархундатарин соатҳои он рӯз соатҳои Муштарӣ аст".

Бинобар навиштаи китоби "Ойини Маздаясно" омилҳои бузург шуморидани Наврӯз ва меҳру муҳаббати ақвоми эронинаҷод ба ин ҷашн чунинанд:

1. Нахустин инсон ва нахустин подшоҳ Каюмарс дар рӯзи Наврӯз зода шудааст.

2. Хушанг-подшоҳи Пешдодиён ва ихтироькунандаи оташ дар ҳамин рӯз таваллуд ёфтааст.

3. Таҳмураси девбанд дар рӯзи Наврӯз девҳоро ба банд ниҳодааст.

4. Фаридун Эронзаминро дар Наврӯз миёни се писари худ Эрач, Салм ва Тур тақсим намудааст.

5. Кайхусрав-писари Сиёвуш аз модар зода шудааст.

6. Паёмбар Зардушт дар ин рӯз аз сӯи Ахурамаздо ба паёмбарӣ баргузида шуда ва ҳамчунин дар рӯзи шашуми он по ба арсаи ҳаёт ниҳодааст. Дар робита ба ин Абӯрайҳони Берунӣ дар "Осор-ул-боқия"-и худ чунин менависад: "Зардуштиён мегӯянд, дар ин рӯз Зардушт тавфиқ ёфт, то ба Худованд муноҷот кунад".

7. Шоҳ Гуштосп бо ҳамсараш Катоюн ва вазираш Ҷомосб ойини маздоиро пазируфтаанд.

Дар бархе аз ривожҳои исломӣ низ Наврӯз рӯзи нек хонда шудааст. Абӯрайҳони Берунӣ роҷеъ ба Наврӯз ва иртиботи он бо ислом хотирнишон кардааст, ки Абӯсамад бини Алӣ (р) ривожте ба қадди худ-Ибни Аббос онро мутааллиқ медонад. Ривожте кардааст, ки дар Наврӯз ҷоми симине, ки пур аз ҳалво буд, барои пайғамбар армуғон оварданд ва он ҳазрат пурсид, ки ин чист? Гуфтанд: Имрӯз Наврӯз аст. Пурсид, ки Наврӯз чист? Гуфтанд: Иди бузурги эронинён аст. Фармуд, оре дар ин рӯз Худованд аскараро зинда кард. Пурсиданд: Аскара чист? Фармуд: Аскара ҳазорон мардуме буданд, ки аз тарси марг тарки диёр карда ва сар ба биёбон ниҳоданд ва Худованд ба онон гуфт: "Бимиред", мурданд. Сипас, ононро зинда кард ва абрҳоро амр фармуд, ки ба онон биборанд. Аз ин рӯст, ки пошидани об дар ин рӯз расм шуда. Пас аз ҳалво тановул карда ва ҷомро миёни асҳоби худ қисмат карда, гуфт: "Кош ҳар рӯз

барои мо Наврӯз бувад". Дар аҳди исломӣ низ перомунӣ таърихи пайдоиши Наврӯз ривожте афзудаанд. Аммо бузургтарин омилҳои мондагории ин ҷашни ниёгонамон он аст, ки Наврӯз ҷашнест, ки бо фаро расидани он табиат аз нав эҳё гашта, бо баробар шудани шабу рӯз рӯшноӣ, нур, офтоб, гармо бар торикӣ сарди афзун мегардад. Ва тибқи навиштаи "Бундаҳиш" "Чун моҳи Фарвардин, рӯзи Хурмузд шавад, зимистонро неруви подшоҳӣ хоҳад, тобистон аз бунқадаи ҳеш дар ояд, неруви подшоҳӣ пазирад".

Чунонки Абӯрайҳони Берунӣ дар китобаш "Осор-ул-боқия" чунин менависад: "Баъзе аз уламои Эрон гӯянд: "Сабаби ин ки ин рӯзро Наврӯз меноманд, ин аст, ки дар айёми Таҳмурас собиаш ошкор шуданд. Ва чун Ҷамшед ба подшоҳӣ расид, динро аз нав кард. Ва ин кори хеле бузург ба назар омад ва он рӯзро, ки рӯзи тозае буд, Ҷамшед ид гирифт, агарчи пеш аз ин ҳам Наврӯз бузургу муаззам буд... Ва боз ид будани Наврӯзро чунин гуфтаанд, ки Ҷамшед барои худ тахт бисохт ва дар ин рӯз бар он савор шуд ва ҷину шаётин онро бардоштанд. Ва ба як рӯз аз кӯҳи Дамованд ба Бобул омад. Ва мардум барои дидани ин амр дар шигифт шуданд ва ин рӯзро ид гирифтанд... Ва дастаи дигар аз эронинён мегӯянд, ки Ҷамшед зиёд дар шаҳро гардиш менамуд ва чун хост ба Озарбойҷон дохил шавад, бар сарире аз зарнишаст ва мардум бар души худ он тахтро мекӯрданд. Ва чун партави офтоб бар он тахт битобид ва мардум онро диданд, ин рӯз ид гирифтанд".

Ҷаҳим Абулқосим Фирдавсий низ пайдоиши Наврӯзро ба Ҷамшед нисбат дода, дар бузургтарин асарии ҳамоҷии ҷаҳон-"Шоҳнома" чунин мегӯяд:

...Ба Ҷамшед бар гуҳар афшонданд,
Мар он рӯзро "Рӯзи нав" хонданд...
Чунин ҷашни фарруҳ аз он рӯзгор,
Бимондаст аз он хусравон ёдгор.

Мутаҳарри Мақдиси менависад, ки "Ҷамшед фармон дод то барои вай гардунае бисозанд ва бар он нишаст ва бо он бар ҳаво, ҳар қучо, ки мехост ба гардиш пардохт. Нахустин рӯзе, ки вай бар он нишаст, нахустин рӯзи фарвардинмоҳ буд ва ба рӯшноӣ ва фарру фуруғи худ ошкор шуд ва он рӯзро Наврӯз хонданд".

Дар "Таърихи Табарӣ"-и Абӯалии Балъамӣ чунин омадааст: "Пас ӯ (Ҷамшед) дод бигустурд ва уламо бифармуд, ки он рӯз, ки ман бинишам ба мазолим, шумо назди ман бошед, то ман он кунам. Ва ба чунин рӯз, ки ба мазолим бинишаст, рӯзи хурмузд буд аз моҳи фарвардин. Пас он рӯз Наврӯз карданд ва бар мо

акнун суннат гашт".

Абӯбақри Наршаҳӣ дар китобаш "Таърихи Бухоро" доир ба "Наврӯзи кишоварзон" ва "Наврӯзи муғон" маълумот дода, дар бораи мардуми деҳаи қадимаи Вараҳша чунин менависад: "Ва чун бозори охирини сол бошад, бист рӯз бозор кунанд ва бистуякум рӯз Наврӯз кунанд ва онро "Наврӯзи кишоварзон" гӯянд. Ва кишоварзони Бухоро аз он ҳисобро нигоҳдоранд ва бар он эътибор кунанд. Ва "Наврӯзи Муғон" баъд аз он ба панҷ рӯз бошад".

Ҷаҳим Умарӣ Хайём дар "Наврӯзнама" чунин менависад: "Сабаби ном ниҳодани Наврӯз он будааст, ки офтоб дар ҳар 365 шабонарӯз ва рубъе ба аввали дақиқаи ҳама боз ояд ва чун Ҷамшед аз он оғоҳӣ ёфт, Наврӯз ном ниҳод. Пас аз он подшоҳон ва дигар мардумон бо ӯ иқтидо карданд ва он рӯзро ҷашн гирифтанд ва ба ҷаҳонинён хабар доданд то ҷашну расми мулуқро ба ҷой оранд аз баҳри мубораки ва хуррамай кардан дар аввали сол. Ва ҳар кас дар Наврӯз ҷашн кунад то Наврӯзи дигар умр дар шодӣ гузаронад".

Дар "Сиёсатнома"-и Низомулмулк низ аз маросими наврӯзӣ сухан меравад. "Шахсеро, ки ба қатл маҳкум шуда буд, либоси шоҳона пушонид ба муддати кӯтоҳи шоҳ интиҳоб мекарданд. Шоҳ либоси омиёна пушида ба мисли мардум ба майдон мебаромад". Дар як ғазали Ҳофизи Шерозӣ ин гуна шахс "мири

наврӯзӣ" номида шудааст:

Зи кӯи ёр меояд насими бодии наврӯзӣ,
Аз ин бод ар мадад хоҳӣ,
Ҷароғи дил барафрӯзӣ.
Сухан дар парда мегӯям,
Чу гул аз гунча берун ой,
Ки беш аз ҳафт рӯзе нест хукуми "мири наврӯзӣ".

Наврӯз, воқеан ифшоғари даврони салтанати давлатдорӣ гузаштагон аҷдодии тоҷикон-Пешдодиёну Каёнӣён буда, дар дили сарзамини форс падида омада, дар миёни дигар ҷашну суннатҳои миллии дар бархӯрди ду тамаддун: зардушт ва ислом мақоми хосса дошта, мутобик ба табиати диёр ва ҳислатҳои хоси тоҷикӣ, ки сирф моҳияти табиӣ дорад, ташаккул дода, бо дигаргуншавии шеваҳои зиндагӣ ва давлатдорӣ манзалашаро аз даст наводааст ва бо иродаи покнатӣ, поксиритӣ, хайру амалҳои наҷибаш аз қарӣ ҳазорсолаҳо то инҷониб бо шукӯҳу шаҳомати ҷаҳонӣ боқӣ мондааст.

Иброҳим МАҲМАДОВ,
саромӯзгори кафедраи таърихи ва ҳуқуқ

Рӯзи 19-уми март соли ҷорӣ устодону донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Наврӯзи ҷаҳониро дар сатҳи баланди сиёсӣ фарҳангӣ баргузор намуданд.

Дар саҳни донишгоҳ донишҷӯёни ҳар як факулта хони идона ораста, ҷашни Наврӯзро пайвандгари насли имрӯз бо расми арзишҳои миллӣ, меҳру садоқат ва аъъанаи ниёгон маънидод намуданд. Ҳайати комиссияи тадорукотӣ аз дастоварду намоиши фарҳангии ҷавонон дидан карданд. Дар хони наврӯзии факултаҳо риояи расму оинҳо, густурдани хони ҳафсину ҳафтшин, ташкили мусобиқаҳои варзишӣ, омода сохтани таомҳои миллӣ ба истиқболи Наврӯз як рӯзи асосии ин ҷашни ниёгон буд. Ҳангоми баромади ҳеш ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб доктори илмҳои физика ва математика, профессор Абдулло Ҳабибулло Ҳамагонро ба муносибати фарорасии ҷашни ҷаҳонии Наврӯз табрику таҳният намуд.

Ҳайати устодону донишҷӯёни муассиса ба хотири эҳтиром гузоштан ба суннатҳои қадимаи миллати тамаддунофаро тоҷик ва амалӣ намудани рӯкнҳои Наврӯз бо ташкили маҳфилҳои идона ин ҷашнро бо рӯҳияи ифтихормандӣ аз сулҳу суботи Ватан пешвоз гарифтанд.

Дар ҷамбаст ҳайати комиссияи тадорукотӣ тарзи таҳияи хони наврӯзии факултаҳоро баҳрозорӣ намуда, ҷойҳои зеринро муайян кард:

Ҷойи 1-ум: факултаи молиявӣ иқтисодӣ;

Ҷойи 2-юм: факултаи иқтисод ва идора;

Ҷойи 3-юм: факултаи филологияи тоҷик ва журналистика.

ТАҶЛИЛИ НАВРҮЗИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ДАР ДОНИШГОҲ

Чулмаҳон АЛИМИЙ,
профессор, мудири
кафедраи журналистика

Интеллект (аз латинии intellectus-эҳсосот, эҳсос кардан, дарк, идрок, хирад, зеҳн, ақл, фаҳмиш, мулоҳиза)-сифату хосияти рӯҳ (психика) аст, ки иборат аз қобилияту зарфият ва тавоноии ҳама ба вазъу ҳолати нав мутобиқ гаштан, қобилият нисбати омӯзиш ва ҳифз карданро дар асоси озмоишу таҷриба, дарку фаҳм ва истифодаи консепсияҳои абстрактӣ ва истифодаи донишу маълумотҳои шахсӣ барои идоракунии муҳити атрофро ифода мекунад. Қобилияти умумӣ нисбати дарку фаҳм, маърифат ва ҳаллу фасли мушкилоту мураккабҳои мебошад, ки тамоми қобилиятҳои идрокию маърифатии инсонро, аз қабилӣ, эҳсосот, идрок, хотира, тасаввурот, тафаккур, тахайюл фаро мегирад. Интеллектуал-инсонест, ки ақлу зеҳн ва хиради рушдқарда ва тафаккури интиқодию таҳлилий дорад ва намоёндаи меҳнати фикрию ақлонӣ мебошад.

Унсурҳои таркибӣ ва нақшу мақоми интеллект

Интеллект-ин пеш аз ҳама асосу заминаи ҳадафмандӣ, банақшагирии захираҳо ва сохтани стратегияи муваффақшавӣ ба ҳадаф мебошад. Эҳтимол меравад ва ҳадс зада мешавад, ки баъзе заминаҳои интеллекто ҳайвонот ҳам доранд ва дар дараҷаи муайян интеллект онҳо тавассути механизмҳои ҳадафмандию ҳадафғузорию муваффақшавӣ ба таҳаввулот дар олами ҳайвонот таъсир мерасонад. Ба омӯзиши интеллект ҳайвонот соҳаи нисбатан ҷавони илм, ки "этологияи когнитивӣ" ном дорад, машғул аст.

Таъсирнокии интеллект аз доираи ҳаёти як нафар инсон мебарояд. Рушди интеллект дар инсоният онҳоро аз олами ҳайвонот ҷудо карда меистад ва ибтидои рушди башариёро нишон дода, баъдан марбут ба фарҳангу тамаддун мегардад.

Интеллект ҳамчун қобилият маъмулан тавассути дигар навъи қобилиятҳо татбиқ мегардад. Аз қабилӣ, қобилиятҳои дарк кардан, фаҳмидан, таълим гирифтани, мантиқан фикр кардан, ба низом даровардани маълумот тавассути таҳлил, муайян кардани дараҷаи истифодаи он (тасниф), дарёфти алоқаю робитаҳо, қонунмандиро, тафовутҳо ва ғайра. Оид ба мавҷудияти интеллект метавон дар робита ба маҷмӯи ин қобилиятҳо мулоҳиза кард, зеро дар алоҳидагӣ онҳо наметавонанд интеллекто ташаққул диҳанд. Фақат низом (система) метавонад молики интеллект бошад, ки унсурҳои он дар алоҳидагӣ наметавонанд молики интеллект буда бошанд. Олимону муҳаққиқон чунин чузъу унсурҳои онро, ки вижаҳои алоҳидаи низоми интел-

лектуалии инсонро ташаққул медиҳанд, мансуб медонанд: ҳаҷму андозаи хотираи корӣ; қобилият ва тавонмандӣ нисбати пешгӯиҳо; фаъолияти корию олотӣ; мантиқ; зинаи бисёрдараҷавии интиқоби низомноки маълумоти арзишманд, ки аз 6 қабату қишри нейронҳо иборат аст; шуур; хотира.

Ҳаҷму андозаҳои биофизикии "энергетикаи интеллектуалӣ" низ ҷудо шуда меистанд: теъдод ва шумораи маълумот, тасреъ (басомад, суръат) ва масофаи интиқоли он, ки дар маҷмӯъ ба "формулаи интеллект" муттаҳид мегардад.

Мазмуну муҳтавои гуногуни фаъолият рушди муайяни қобилиятҳои интеллектуалии фард ва инсонро тақозо мекунад. Мунтаҳо, дар тамоми ҳолату мавридҳо ҳассосияти фард нисбати масъалаҳои наву ақуалӣ, тамоюлоту имкони рушди вазъ зарурати воқеӣ мебошад.

Сифату хосияти моҳиятии ақлу зеҳни фард-пешгӯи натиҷаю оқибатҳои имконпазирӣ амалҳои иҷрошавандаи ӯ, қобилияти пешбинию пешгӯӣ ва рафъи мунозиату муноқишаҳои нолозим аст. Яке аз вижаҳои асосии рушди интеллект қобилият нисбати ҳаллу фасли мураккаб ва ҳалли ин вазифаҳо мебошад.

Ибтидои асри ХХ Чарлз Спирман нишон дод, ки агар инсон ба тариқи хубу аҳсан як гурӯҳ вазифаҳоро иҷро ва ҳаллу фасл карда тавонад, пас ӯ дар ҳалли дигар вазифаҳо ҳам метавонад муваффақ гардад, яъне тамоми қобилиятҳои интеллектуалӣ ба ҳам аз маҷмаи оморию басомадӣ алоқаманданд. Чарлз Спирман "омили g"-ро барои интеллект умумӣ ба муомила ворид намуд, ки самаранокии иҷроиши тамоми вазифаҳои маърифатиро нишон медиҳад. Дар амал маълум гашт, ки "омили g"-ро ба тариқи мустақиму бевосита андозагирию чен кардан мушкил аст. Мунтаҳо, дар асосу заминаи он имкони ташаққули ҳаҷму андозаҳо фароҳам омад, ки андозаю ченкунии имкон дорад ва онҳо ченаҳои тахминии g-ро фаро мегиранд. Яке аз чунин параметрҳо коэффитсиенти интеллект-(IQ) мебошад. Психолог Джеймс Флинн нахустин шуда тадқиқотҳои илмӣ густурдае дар соҳаи динамикаи IQ дар кишварҳои гуногун дар муддати дуру дароз гузаронида, нишон додааст, ки ин коэффитсиент мунозизаман дар муддати 50 сол афзоиш ёфтааст (Самараи Флинн).

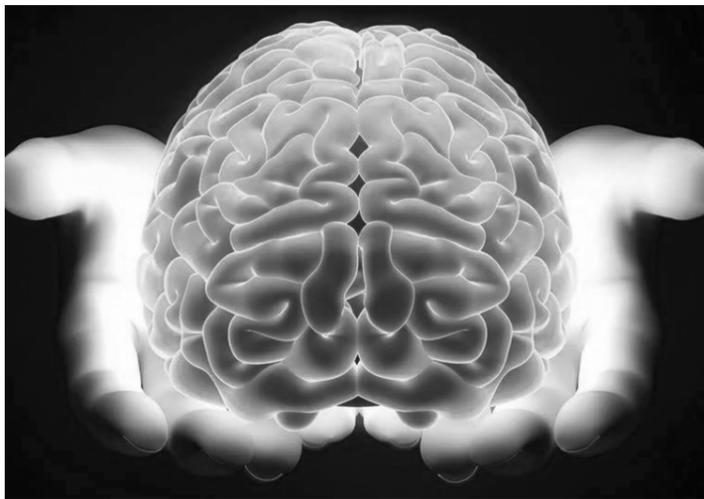
Ақидаю назарҳои гуногун нисбати интеллект

Ба ақидаи Линде Готтфредсон, интеллект - ин қобилияти умумии ақлонию зеҳнӣ аст, ки дар худ имкони натиҷагирию ҳулосабарорӣ, банақшагирию, ҳаллу фасли масъалаҳо, тафаккури абстрактӣ, дарку фаҳми ғояҳои мураккаб, дар асоси таҷриба таълиму таҳсил гирифтани аст. Ин фақат омӯзиши асару китобҳо, донишу маълумотҳои маҳдуди академӣ ва ё маълоҳаҳои ҷавоб гуфтани ба саволномаҳо нест. Баръакс, ба ақидаи ин олимӯ муҳаққиқ, интеллект дар худ қобилияти нисбатан васеътару жарфтари дарку фаҳми муҳити атроф, дарку фаҳми моҳияту ҷавҳари ашё ва аъмолу падидаю зухурот ва мулоҳиза кардани қарору ҳулосаи мушаххасу дуруст қабул кардан дар мавриди ин ё он вазъу ҳолат аст. Муҳаққиқ Ф. Н.

ИНТЕЛЛЕКТ ЧИСТ?

ОЁ ДОҶӢ ВА НОБИҒА ШУДАН МУМКИН АСТ?

(Илҳом аз Паёми навбатии Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ РАҲМОН)

Илёсов интеллекто ҳамчун "қобилияти низоми эҷоди барнома зимни худомӯзӣ (дар навбати аввал-евристикиҳо) барои ҳаллу фасли вазифаҳои гурӯҳи муайяни мураккаб ва ҳалли ин вазифаҳо мебошад".

Ибтидои асри ХХ Чарлз Спирман нишон дод, ки агар инсон ба тариқи хубу аҳсан як гурӯҳ вазифаҳоро иҷро ва ҳаллу фасл карда тавонад, пас ӯ дар ҳалли дигар вазифаҳо ҳам метавонад муваффақ гардад, яъне тамоми қобилиятҳои интеллектуалӣ ба ҳам аз маҷмаи оморию басомадӣ алоқаманданд. Чарлз Спирман "омили g"-ро барои интеллект умумӣ ба муомила ворид намуд, ки самаранокии иҷроиши тамоми вазифаҳои маърифатиро нишон медиҳад. Дар амал маълум гашт, ки "омили g"-ро ба тариқи мустақиму бевосита андозагирию чен кардан мушкил аст. Мунтаҳо, дар асосу заминаи он имкони ташаққули ҳаҷму андозаҳо фароҳам омад, ки андозаю ченкунии имкон дорад ва онҳо ченаҳои тахминии g-ро фаро мегиранд. Яке аз чунин параметрҳо коэффитсиенти интеллект-(IQ) мебошад. Психолог Джеймс Флинн нахустин шуда тадқиқотҳои илмӣ густурдае дар соҳаи динамикаи IQ дар кишварҳои гуногун дар муддати дуру дароз гузаронида, нишон додааст, ки ин коэффитсиент мунозизаман дар муддати 50 сол афзоиш ёфтааст (Самараи Флинн).

Истилоҳоти Н.Бостром: **интеллект**-алгоритми дар объекти физикӣ татбиқгарданда; интеллект дараҷаи инсонӣ (ИДИ)-интеллекте, ки қобилу қодир ба ҳаллу фасли вазифаҳо ҳаст, ки барои башариёта дастрас ва имконпазиранд (молику соҳиби ақлу зеҳн, фаросат (интуитсия), дарку фаҳм, маърифатнокӣ, тафаккур, тахайюл ва мулоҳизакорӣ); интеллект сунъӣ (ИС)-интеллекте, ки дар муҳити сунъии ғайрибиологӣ фароҳам оварда шудааст; суперинтеллект сунъӣ-интеллекте, ки имконоти дигар интеллектҳоро якҷанд маротиба бартар аст.

Дар тафовут аз истилоҳоту мафҳумҳои Н.Бостром дарку фаҳми умумэтирофи интеллект бо истилоҳу мафҳумҳои

ҳайвонот, интеллект сунъии нақшофаринӣ, интеллект муҳит дигар гуна мебошад.

Норасоии интеллект: Интеллект иҷтимоӣ

Интеллект иҷтимоӣ-қобилияти дуруст дарку фаҳм кардани рафтори одамон аст. Ин қобилият барои амалкарди самаранокии мутақобилаи байнишахсӣ ва мутобиқати муваффақонаи иҷтимоӣ мусоидат мекунад. Худи истилоҳу мафҳуми "интеллект иҷтимоӣ" ба муомила дар психология тавассути олимӯ муҳаққиқ Э. Торндайк соли 1920 барои ифодаи таъйиноти "дурандешӣ дар муносиботи байнишахсӣ" ворид карда шуда буд. Аксари психологҳои машҳур саҳми худро дар шарҳу тафсири ин мафҳум гузоштаанд. Соли 1937 муҳаққиқ Г. Оллпорт интеллект иҷтимоиро бо қобилияти зудтар ифодаю байён карда тавонистани фикру андеша, мулоҳизаҳои қариб автоматӣ оид ба инсонҳо, пешгӯӣ ва пешбинию воқунишу ақуламалҳои эҳтимолии одамон алоқаманд донистааст. Интеллект иҷтимоӣ ба андешаи Г. Оллпорт, "истеъдоди иҷтимоӣ" аст, ки ярангӣ ва мулоимию эътидолро дар муносибат бо одамон таъмин мекунад ва натиҷаю маҳсули он мутобиқгарди иҷтимоӣ мебошад, аммо на умқи жарфи дарку фаҳмиш. Сипас қобилиятҳои интеллект иҷтимоиро аксари олимону муҳаққиқони маъруф дар сохтору таркиби интеллект умумӣ кушода ошкор намудаанд. Дар байни онҳо аз ҳама зиёдтар қобилиятҳои интеллект барҷастанд, ки тавассути Д. Гилфорд, Г. Айзенк пешниҳод гаштаанд. Ҳоло низ психологҳо оид ба таъйиноти интеллект, ки тавассути Э. Боринг пешниҳод шуда буд, баҳсу мунозираҳо идома доранд: яъне "интеллект чист, ки тавассути саволномаи интеллект-андозагирию чен кардан имконпазир аст". Ба андешаи В. Ф. Анурин, он ба тариқи тавтологӣ аст ва мавриди интиқод бояд қарор гирад. Дигар муҳаққиқон чунин таъйинотро рекурсивӣ медонанд, ки ба тариқи фавқуллода дар математика, информатика, барномасозии компютерӣ ва интел-

лект сунъӣ фаровон дучор мешавад. Масалан, муҳаққиқ Г.Айзенк бо таърифу таъйиноти Э.Боринг муҳолиф аст: тестҳои интеллект тасодуфӣ таҳия карда намешаванд ва дар коркарди худ ба қонуниятҳои хуб озмоишфта ва санҷидашудаи табиат, аз қабилӣ "гуногунрагии мусбӣ", таъя мекунад.

Интеллект эҳсосӣ

Интеллект эҳсосӣ-гурӯҳи қобилиятҳои ақлонию зеҳнӣ (менталӣ) мебошад, ки дар дарку фаҳми эҳсосоти шахсӣ ва эҳсосоти атрофиён фаҳмида мешавад (дар таҳияи мавод аз чунин сарчашмаҳо истифода шудааст: Большой латинско-русский словарь; Vocabularium latinorussicum magnvm; Толковый словарь Ожегова онлайн. slovarozhegova.ru.; Толковый словарь Даля онлайн; slovardalja.net.; Encyclopaedia Britannica; Г.Азимов, А. И. Шуккин. Словарь методических терминов, 2002; Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера. -М.: Молодая гвардия, 1990; Марков А. Эволюция человека. Обезьяны, нейроны, душа. М.: Астрель. 2011. - 512 с. ISBN 978-5-271-36294-1; Хокинс Д., Блейкли С. Об интеллекте. М.:ООО "И. Д. Вильямс, 2007. -240 с. ISBN 978-5-8459-1139-1; Рамачандран В. С. Рождение разума. Загадки нашего сознания. М.: ЗАО "Олимп-Бизнес", 2006.-224 с. ISBN 5-9693-0022-5; Кандель Э. В поисках памяти. Возникновение новой науки о человеческой психике. М.: Астрель. 2012. 736 с. ISBN 978-5-271-36938-4; Еремин А. Л. Ноогенез и теория интеллекта.-Краснодар: СовКуб, 2005. -356 с. ISBN 5-7221-0671-2; Gottfredson L. S. Mainstream Science on Intelligence/Wall Street Journal. December 13, 1994. P. A18. (англ.); Дружинин В. Н. Психология общих способностей. -2-е издание. -СПб.: Питер,2002. - С. 25. -(Мастера психологии). - ISBN 5-314-00121-7; Бостром Н. Искусственный интеллект. Этапы. Угрозы. Стратегии. -СПб.: Манн, Иванов и Фербер, 2016.- С. 496.- (Миф, кругозор).-ISBN 978-5-00057-810-0; Хокинс Дж., Блейкли С. Об интеллекте = On Intelligence. -М.: "Вильямс", 2007; Ильясов Ф. Н. Разум искусственный и естественный// Известия АН Туркменской ССР. Серия общественных наук. 1986. № 6. С. 46-54; Козырев В. И. Социальный интеллект как фактор управления организацией. - Ярославль, 2000. -С. 348; Петрунин Ю. Ю., Рязанов М. А., Савельев А. В. [ISBN 978-5-317-03251-7; Философия искусственного интеллекта в концепциях нейронаук. -Научная монография. -Москва: МАКС Пресс, 2010; Лулева О.В. Социальный интеллект-условие успешной карьеры//Знание. Понимание. Умение. -2006.- № 1. -С. 53-58).

ЧАШНИ НАВРҶЗ ДАР МАСИРИ ТАЪРИХ

Дар илми нучум офтоб дар як сол дувоздаҳ бурҷ: ҳамал, савр, ҷавзо, саратон, асад, сумбула, мизон, ақраб, қавс, далав, ҷаддӣ ва хутро мегузарад. Ҳаракати офтоб дар ин бурҷҳо 365-рӯзу 5-соату 48-дақиқаро ташкил медиҳад. Дар вақти бозгаштани офтоб ба бурҷи ҳамал он рӯзро Наврӯз гуфтаанд.

Ибтидои ҳамал з Наврӯз аст, Ёд дорам, ки сиву як рӯз аст.

Вожаи "Наврӯз" маънои "Рӯзи нав"-ро дошта, аз 21 то 22-юми март таҷлил мегардад. Дар ҳар як шаҳрҳо ин идро одамон бо расму русуми гуногуни аҷдодӣ чашн мегиранд.

Қадимтарин манбаъи иди Наврӯз - ин китоби муқаддаси зардуштиён "Авесто" ба шумор меравад. Решаи аниқ аз қадимтарини таърихи Наврӯз то 3000 сол пеш аз милод рост меояд. Дар "Наврӯзнама"-и Умари Хайём дар давраҳои таърихи шоҳигарии форсҳои давраи Пешдодӣ, дар "Шоҳнома" гузаштаи ин ид алоқа бо шоҳигарии Ҷамшед пайвастагӣ дорад.

Дар бораи чанд рӯз чашн гирифтани Наврӯз дар сарчашмаҳо маълумоти гуногун додаанд. Абурайҳони Берунӣ дар "Осор-ул-боқия" менависад, ки: "Наврӯз дар аҳди Сосониён 6 рӯз чашн гирифта мешуд. Рӯзи аввал мардум аз тарафи шоҳ қабул карда мешуд, рӯзи дувум давлатмандон ва мансабдорон, рӯзи сеюм мӯбадон, рӯзи чорум аҳли дарбор, рӯзи панҷум фарзандони шоҳ ва ҳешу табораи рӯзи шашум шоҳ ху-

даш Наврӯзи оламафрӯзро ботантана чашн мегирифт.

Алҳол дар Тоҷикистон Наврӯз аз 21-уми март то 24-уми март чашн гирифта мешавад. Ин рӯзҳое, ки Наврӯз чашн гирифта мешавад, рӯзҳои истироҳатӣ эълон гардидаанд.

Чи тавре ки маълум аст, дар санаи 21-уми март ҳамасола шабу рӯз баробар шуда, ба 12 соатӣ тақсим мешавад. Аз рӯи нақлҳои асосии омадааст, ки Шоҳ Ҷамшед тахти тиллоии худро сохт, ки гӯё дар ҳаёти инсоният аввалин тахти тиллогин ба шумор мерафт. Дар вақти баромади офтоб дар кӯҳи баланд бардошта ӯро мегузошт ва он тахти тиллогин дар нурҳои офтоб ҷилва намуда, равшаниаш ба равшании офтоб баробар мешуд.

Дар "Наврӯзнама" гуфта шудааст, ки Ҷамшед ин рӯзро Наврӯз номида ва ӯро ба расму оин дохил кард.

Дар ин иди меросии халқӣ бузқашӣ, бучулбозӣ, пойга, гуштингирии паҳлавонҳо, ланқабозӣ, тухмзанак, аргамчинбозӣ ва дигар бозиҳоро иҷро мекардаанд. Аҳамияти калон барои ороиши дастархони идона ҳатман хӯрокворӣ гузашта мешуд ва ҳамчун қойда дар иди Наврӯз ду намуди дастархон оро дода мешуд. Хони якум бо "Ҷафтсин" ва хони дуюм бошад бо "Ҷафтшин" оро дода мешуд, ки ин ба худ хусусите доштанд. Дар алифбои форсӣ "Син" ва "Шин" ҳарфҳои "С" ва "Ш" ба шумор мераванд. Дар дини зардуштӣ ва ислом рақами 7-ро ҳамчун рақами муқаддас мешумо-

ранд. Ҷафтсинро арабҳо дохил карданд ва аз сабабе, ки дар ислом нӯшидани шароб манъ аст ва яке аз навъҳои нӯшоқиҳои "Ҷафтшин" шароб ба шумор мерафт, он гоҳ хоне, ки "Ҷафтшин" буд, кам истифода мешуд. Ақидаҳо оид аз байн бурдани "Ҷафтшин" аз тарафи арабҳо бисёранд, вале онҳо дастархони "Ҷафтшин"-ро аз байн бурда натавонистанд.

Оид ба вижагиҳои нучумии ин чашн ҳақим Умари Хайём дар "Наврӯзнама" чунин нигоштааст: "Аммо сабаби ба ҳам омехтани қиссаҳои Эрони бостон бо қиссаҳои марбути ҳазрати Сулаймон баргузори ин чашнро ба ин пайғамбар марбут донидаанд (гум кардани ангуштарин ва пас аз 40-рӯз ёфт шудани он), ки ба ҳақиқати таърихӣ рост намеояд".

Фирдавсӣ дар "Шоҳнома" борҳо аз чашни Наврӯз дар замони подшоҳии сулолаи Кайёнӣ пас аз ба сари қудрат омадан ёддошт шудааст. Мувофиқи ахбори сарчашмаҳои таърихӣ, махсусан таърихнависони Юнони Қадим дар замони Ҷаҳоманишиён Наврӯз чашн гирифта мешуд. Куруши Кабир пас аз фатҳи Бобул дар рӯзи фарорасии соли нав писараш Камбучияро ба тахти Бобул монд. Дар майдони баргузори чашн 365 (ба ҳисоби рӯзҳои сол) ҷавон бо либосҳои гуногунранг аз пеши ӯ мегузаштанд. Баъдан мӯбад (сарвари рӯҳониёни зардуштӣ) шоҳро бо чашни "Наврӯз" табрик мекарду дар лаъли ба ӯ ҳадяҳо меовард. Дар замони Сосониён низ ҳақим анъанаҳои идома ёфтаанд.

Дар Наврӯз подшоҳон арзу шикоятӣ мардумро гӯш мекарданд. Мувофиқи маълумоти "Сиёсатнома"-и Низомулмулк агар шикоят аз подшоҳ шунида мешуд, вай тоҷ аз сар мегирифт, аз тахт мерафт ва мӯбадони мӯбад доварӣ мекард, ки довари шоҳ боз ба тахт менишаст.

Наврӯз пас аз истилои Хилофати Араб аз байн нарафт. Мардуми Эронӣ Осӣи Миёна-эронитабарон маҳбубияти хосе ба ин чашн доштанд ва

онро фаромӯш намекарданд. Худи арабҳо Наврӯзро чун чашни "Шоҳ Ҷамшед" пазируфтанд ва аз он ҳимоят мекарданд.

Аз иттилои сарчашмаҳои таърихӣ, аз эҷодиёти шоирон: Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Унсурӣ, Фарруҳии Систонӣ, Масъудӣ, Саъдӣ, Умари Хайём, Ҷофиз, Камол, Ҷомӣ то Аҳмади Донушу устод Айни бармеояд, ки Наврӯз дар тӯли ҳазорсолаҳо дар байни хосу ом қадру манзалае доштааст ва то ба даврони мо расидааст.

Аз даврони бостон то ин замон суннату маросими Наврӯз ороиши хони наврӯзӣ ва дигар расму русуми баргузори он такмил ёфтанд, ба тақозои давру замон мазмуну мундариҷаи тоза касб намудаанд.

Калимаи "Наврӯз" дар Авесто наомадааст, вале яке аз суннатҳои пешвоз гирифтани он бо калимаи "фраварҳ" ва моҳи Фарвардин вобастагӣ дорад. "Фраварҳ" дар забони имрӯза ҳамон рӯҳ аст, ки мувофиқи боварҳо дар зардуштия пеш аз таваллуди инсон ба вуҷуд меояд. Пас аз марги инсон "фраварҳ" - рӯҳ ба осмон меравад. Дар рӯзҳои чашни Наврӯз фраварҳи гузаштагон ба хонадони пешинашон фуруд меояд. Аз ин ҷост, ки мардум хонаҳои худро ораста мекунанд, ғизоҳои хуб омода месозанд, либоси тоза мепӯшанд, то ки ба гузаштагони худ зиндагии хушу хурсандона, оромишу рафохияти худро нишон бидиҳанд. Барои ҳақим аст, ки баъзе ашхос дар Наврӯз хонаҳои худро тарк намекунанд, оташу шамъро фурузон нигоҳ медоранд, то ин ки гузаштагон аз хонадони онҳо ноумед барнагарданд. Аз замони бостон расми сохтани 12 сутун анъана буд, ки гӯё ҷаҳонро нигоҳ медоранд. Дар болои ин сутунҳо мардум тухми ҳаргуна зироат аз қабили гандум, ҷав, нахӯд, боқило, лӯбиё, қунҷид ва ғайраро мекоштанд. Нерӯҳои бадӣ дар қасди хароб кардани ин сутунҳо буданд, вале неки бар бадӣ пирӯз мешуд ва сутунҳо барҷусти зироат баъзан кул-

чаҳо мепухтанд ва ё дар рӯзи 16-уми моҳ-рӯзи Меҳр сабзаҳоро аз сутунҳо гирифта ба дарё меандохтанд. Аз рӯи сабаби зироатҳо мардум муайян мекарданд, ки дар ин сол қадру ҳисоби хуб хоҳад дод.

Мувофиқи маълумоти "Наврӯзнама"-и Умари Хайём мӯбадони мӯбад ба шоҳи сулолаи Сосониён-Яздигурд ҷомии заррини пурмай, ангуштарин, динору дирҳам, як даста хавиди сабзруста, шамшер, тиру камон, давоту қалам, астар ва боз ғуломе хубрӯе оварда, то ӯро ситони бикунанд. Пас аз қабули дини Ислом ва ҳатти арабӣ номи маҳсулоте, ки рӯи хони наврӯзӣ мениҳоданд, бо ҳарфҳои син ё шин, баъзан мим оғоз мешуданд, ки дар маҷмӯъ ин таомҳоро "Ҷафтсин", "Ҷафтшин" ва "Ҷафтмим" номгузорӣ карда буданд.

Марҳилҳои таърихӣ, ки дар аввалҳои гузаштаи ислом буданд, истилогарон мехостанд ин анъанаи миллиро барҳам дода, аз зеҳни мардум дур намоянд. Ҳатто имрӯзҳо низ баъзе мутаассибоне ҳастанд, ки Наврӯзро ба дини рабт медиҳанд ва чашнгирии онро ноҷоиз мешуморанд.

Чашни бостонӣ ба дини мубини Ислом омезиш ёфт ва беҳтарин анъанаҳои мазаҳабиро аз қабили пос доштани хотираи гузаштагон, аёдати пирону барҷомондагон, зиёрати мазори гузаштагон ва дуою фотеҳа дар ҳақиқати онҳо пазируфт. Ҷамин буд, ки Наврӯз ҳамеша пирӯз омадааст.

Аз гуфтаҳои уламу адибон бар меояд, ки "Наврӯз" чашни аслии қавми ориёнаҷод ба шумор меравад. Ҷамин пирӯзии Наврӯз аст, ки бо омадани гарду ғуборҳо на танҳо аз барги гулҳо, балки аз дилу дидаҳо низ таконда мешавад.

Мухаммадисо САФАРОВ,
муаллими калони кафедраи фанҳои
ҷамъиятии Коллеҷи омӯзгории
ДДК ба номи А. Рӯдакӣ

НАВРҶЗ-ЧАШНИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Ҳамасола дар тамоми ғушаву канори Тоҷикистони азиз омад-омади чашни Наврӯзи аҷамро бесаброна интирозӣ мекашанд. Чанд рӯз шуд, ки мардуми сарбаланди шаҳри Кӯлоб бузургтарин иди миллиамон-Наврӯзро бо шукуҳу шахомати хосса чашн гирифта истодаанд.

Наврӯз бузургтарин чашни миллии мардуми ориёӣ, оғози соли нави шамсӣ, пайвандгари инсонро табиат, мавсими кишту кори баҳорӣ ва мизони баробаршавии шабу рӯз мебошад.

Дар гузашта низ мардуми тамаддунсозу фарҳангии мо - тоҷикон аз замони қадим чашнҳои бузурги Наврӯз, Меҳргон ва Садаро бо риояи расму анъа-

наҳои миллии чашн мегирифтанд. Мутобиқи маълумоти қадимӣ баъзе олимони таърихи пайдоиши Наврӯзро ба паҳлавонҳорои шоҳаншоҳони асотири ориё аз ҷумла Ҷамшеди Пешдодӣ ва Фариддун нисбат медиҳанд. Дар баробари мо дигар халқҳои низ ҳастанд, ки бо сарзамини бузурги Аҷам ҳамеша робитаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ ва фарҳангӣ доштанд, ин чашнро бо тамоми расму оинҳои миллиашон пазируфтанд, ки ин бешубҳа баёнгари меҳру муҳаббат, тарғибгари некиву нақӯкорӣ ва бунёдкориву созандагӣ будани Наврӯз мебошад. Бахшида ба ин чашни ориёӣ дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ низ тантанаҳои чашнӣ

баргузор гардида истодааст.

Бо ҳақим ниятҳои неки баҳорона ба шумо ҳамватанон ва ҳамкасбони азиз чашни фарҳундаи Наврӯзро табрик гуфта, тамоми хушиҳои зиндагиро баҳратон орзумандам.

Ҷамолӣ РАСУЛОВА,
ассистенти кафедраи умулмидонии ғоҳии
забонҳои хориҷӣ

АСАРИ БАДЕИИ БАЧАГОНА - ВОСИТАИ МУҲИМИ ТАРБИЯ

Асарҳои бадеии бачагона яке аз воситаи муҳими тарбияи насли наврас ба шумор рафта, дар ташаққули ҷаҳони маънавии насли наврас нақши муҳим мебозанд.

Мутолиаи асари бадеӣ дар дили хонанда ду навъи ҳиссиётро бедор мекунад: яке ҳисси зебопарастӣ, дигаре ҳисси нафрат. Ба ин навъҳои ҳиссиёт, калонсолон, ҷавонон ва ҳам кӯдакон эҳтиёҷ доранд. Оё асари интихобшуда ба синну соли хонандагон мувофиқ мекунад ё не? Ба ҳар як омӯзгор зарур аст, ки дар интихоби асари бадеӣ бояд ба иштибоҳ роҳ надиҳад.

Пас, асарро чӣ гуна бояд интихоб кард? Асарҳои барои бачагони синни хурди мактабӣ тавсияшуда бояд ҳиссиёти зебопарастиро, ки яке аз унсурҳои ахлоқ мебошад, тарбия намоянд. Асари номувофиқ ҳаёлпарастӣ ва орзуҳои хушқу холиро пеш аз муҳлат ба вуҷуд меорад.

Асари бадеӣ дар тарбияи маънавии хонандагон ҳамон вақт нақши муҳим гузошта метавонад, ки он мувофиқ ба синну соли хонанда бошад ва ҳар як хонанда дар он орзую омол ва ҷаҳони ботинии худро бинад, ба саволҳои худ ҷавоб ёфта тавонад. Бачагон ҳанӯз пеш аз мактаб рафта-нашон шундани афсона ва тамошои филмҳои тасвириро дӯст медоранд. Инчунин, барои онҳо тавсия кардани адабиёти бадеӣ, аз қабилӣ китобҳои расмдор аз манфиат холи нест. Ҳамин хоҳиши онҳоро ташаққул додан лозим аст.

Ҳикоя ва афсонаҳое, ки ба зиндагӣ наздиканд ва ахлоқи поки инсониро тарғиб меку-нанд, ба хонандагон тавсия дода шаванд, манфиатноктар аст. Вақте ки бачаҳо ба мактаб мераванд, маҳз дар ин давра эҳсос ва тафаккури онҳо рушду ташаққул меёбад. Дар ин зинаи синну соли онҳо дар бораи ахлоқ, қорҳои неку бади аъзоёни оила, рафиқон ва ҳамсинфони худ фикр менамоянд, ҳатто ба муаллимони худ баҳо медиҳанд. Муомила ва муносибати ноҷо ва сухани бемавҷеъ

метавонад, дар замири бачаҳо таъсири манфӣ гузорад.

Вақте ки кас дар назди фарзандон ба овози шунаво ҳикоя, афсона ва ё қиссаро мехонад, бояд завқ, ҳавас ва талаботи онҳоро ба инобат гирад. Яқинан дар вақти мутолиа ва баъди он аз тарафи хурдсолон савол ба миён меояд. Қироатгар бояд ба саволҳои хурдтаракон ҷавоб гардонад ва аллбата, вобаста ба синну сол ва ҷаҳонбинии онҳо. Зимни саволу ҷавоб аз талабот ва фикру мулоҳизаҳои онҳо огоҳ мешавад. Ҳангоми хондани асари бадеӣ шумо аз таъсири ҳиссиёти шогирдон хурдсол бохабар хоҳед шуд ва мефаҳмед, ки кадом қарамони асар ба ӯ писанд омадааст ва ё дар хотираш мондааст. Китобхониро ба дарси дилгирику-нанд таъдил додан мумкин нест. Масалан: "Канӣ, китобро гир, аз саҳифаи 10 то 16 хон ва мазмунашро нақл карда деҳ!" - гуфта зулм кардан дуруст нест. Дар ин гуна ҳолат бача аз китобхонӣ дилгир мешавад. Ҳеҷ гоҳ ба хурдсолону наврасон супоришҳои дуру дароз ва мураккаб додан даркор нест. Ин ҳолат ба дилсардию норозигии ӯ боис мегардад. Беҳтар мешавад, ки диққатро ба бехато ва буррою фаҳмо хондани бача равона созем, то ифодануку таъсирбахш хонда тавонистанро ёд гирад. Ифоданок ва бехато хондани китоб яке яқбор ба вуҷуд омада наме-тавонад. Барои ин бисёр машқ кардан лозим аст. Пас аз ду-се ҳафтаи машқ кардан худатон мебинед, ки китобхонӣ ба онҳо чӣ тавр таъсир расонидааст.

Агар бача аз аввал ба китобхонӣ одат накарда бошад, ӯро маҷбур кардан мумкин нест. Ба муаллим лозим меояд, ки ӯро кам-кам ба хондани китоб одат кунонад. Масалан: "Ҳамин сархатро (қисм ё пораро) хонда деҳ", ё "Ана сархати чорумро беғалату бурро хонед" ва монанди инҳо. Бо ҳамин роҳу усул кӯдакро ба хондани асари бадеӣ одат кунонидан зарур аст. Ҳамин ки ба китобхонӣ одат кард, ӯ мустақилна

минбаъд аз паи хондану мутолиа кардан мешавад. Беҳтар мешавад, ки муаллим асарҳои бачагоноро барои мутолиа тавсия намояд, ки дар онҳо ҷиҳатҳои тарбиявӣ бештар ҷой дошта бошанд ва хонанда баъди ба охир расонидани он ба таври худ ва вобаста ба ҷаҳонбинияш хулосабарорӣ карда тавонад.

Баъзеи бачаҳо китобро фақат бо мақсади тамошои расмҳо ба даст мегиранд ва баъзеи дигарашон аввалу охири китобро мехонанду халос. Аз чунин китобхонӣ манфиате нест. Дар ин ҳолат муаллим вазирад аст, ки кори таълим, тарбия ва фаҳмонда-диҳиро тавре ба роҳ монад, ки хонандаи наврас ба хондани асарҳои бадеии бачагона ҳавасманд гардад.

Ҳамчунин, дар оила низ агар падару модар ба ин масъала тавачҷуҳ зоҳир намоянд, назорат аз болои онро ба роҳ мондан мумкин аст. Дар он сурат ин мақсад амалӣ мегардад, ки агар падару модар ва ё яке аз бузургони оила ба мактаб, ба синф, алоқаи доимӣ дошта бошад.

Назорати хондани асарҳои бадеии бачагона дар оила аз ҷониби бузургсолон то дараҷае аз як тараф кори омӯзгорро осон намояд, аз тарафи дигар барои пурра аз худ шудани маводи таълимӣ ва васеъ гардидани ҷаҳони маънавии бачаҳо кӯмак мерасонад. Вақте ки дар хона фарзанд фарқи мутолиаи асарҳои бачагона мегардад, ба ӯ ҳалал расонидан лозим нест, чунки бачаҳо ҳислати аҷиб доранд. Онҳо чи қадаре ки китоб хонанд, талаботашон ҳамон қадар ба шундани ҳикояҳо бештар мешавад. Падару модарон низ дар мавридҳои мувофиқ дар назди фарзанд аз саргузаштҳои худ ва шиносону рафиқон, воқеа ва мавридҳои бояд нақл кунанд, ки аҳамияти тарбиявӣ дошта бошад. Дар тақмили дониш ва фаросату ҷаҳони маънавии бачаҳо истифодаи суҳбат низ аз аҳамият холи нест. Суҳбат доир ба асари бадеии бачагона хоҳ муҳтасар бошад ва хоҳ муфассал аҳамияти тарбиявӣ низ дорад. Ин гуна суҳбатҳо моро бо фарзандамон боз наздик-

тар мегардонад, ҳурмати онҳо бо калонсолон бештар мешавад. Мо бо чунин суҳбатҳои худ шавқу ҳаваси бачагонро бо дониш ва зиндагӣ бештар мегардонем. Лекин баъзан мешавад, ки ба саволҳои бачаҳо "Рав аз падарат пурс!" - гуён ҷавоб медиҳем, падар бошад "Вақт надорам, аз модарат ё хоҳарат пурс!" - гуфта аз ҷавоб додан саркашӣ мекунад. Бо чунин муносибат фарзандамон аз мо ранҷида, дурӣ меҷӯяд. Дар ин вазъият мо метавонем бигӯем, ки ҷавобро аз китоб ҷустуҷӯ кун. Зеро ки дар китоб бо ҳамаи саволҳо ҷавоби тайёр аст. Баъзе падару модарон бо тамоми фази-латҳо ҳама чизро намендонанд. Бинобар ин, муаллими синф роҳнамои бачаҳо шуда метавонад. Хондани асари бадеии бачагона барои хонандагони хурдсол ниҳоят зарур аст. Мо ба шарофати асари бадеӣ аз олами ботинӣ, ҳислату характерҳои гуногуни наслҳои наврас бохабар мешавем ва ин кори моро дар масъалаи тарбия намудан хеле осон мегардонад.

Ҳамин тавр, хондани асарҳои бадеии бачагона дар тарбияи насли наврас нақши бузург бозида, ба ҳиссиёти онҳо тавассути образҳои бадеӣ таъсири эмотсионалӣ расонида, боиси ташаққули ҷаҳонбинӣ ва ахлоқи ҳамида мегардад.

Муқаддас НАБИЕВА,
сармуҳаззори кафедраи равоншиносии

НАВРҶИ ХУҶАСТАПАЙ БА ТОҶИКИСТОН ОМАД!

Боварии ҳамагон бештар бар он аст, ки Наврӯзи бостонӣ дар замони Чамшеди Пешдодӣ нахустин бор баргузор шуд. Гардрезӣ дар "Зайн-ул-аҳбор" меорад: "Ин рӯзро Наврӯз гӯянд, зеро ки сари сол бошад ва шабу рӯз баробар шавад ва сояҳо аз деворҳо бигзарад ва офтоб аз равзанаҳо афтад... ва аҷамиён чу-

нин гӯянд: Андар ин рӯз Чамшед сӯи ҷануб рафт ба ҳарб (ҷанг)-и девон... Бо ишон қорзор кард ва ҳамамаро мақхур (нобуд) кард".

Дар Наврӯз яке аз мулуки қадим Куруши Кабир дар тахт тақя мезад ва ҳадяҳои на-врӯзии намояндагони миллатҳои узви императориро мепазирuft. Ин ҳадяҳо бештар аз

меваю ширинӣ иборат буд. Шояд пайгирии он суннати дерина бошад, ки имрӯз ҳам дар Наврӯз меваю ширинӣ зина-натбахши дастурхони на-врӯзист. Куруш дар рӯзҳои Наврӯз фармони умумӣ содир мекард. Хироҷи сарзаминеро ба мардумаш мебахшид. Ба унвони ҳадя ба мардум озодихон бештар меод. Дар шаш рӯзи ҷашни Наврӯз мусиқӣ гусаста намешуд ва ромишгарон бозори гарме доштанд.

Оини Сосониён дар Наврӯз фарқияти хос дошт. Шоҳ рӯзи Наврӯзро оғоз мекард. Рӯзи нахуст барои пазиروي ва некӯӣ кардан ба тӯдаи мардум маҳсус шуда буд. Рӯзи дуюм деҳқонро мепазирuft. Рӯзи сеюм рӯзи маҳсули сипоҳиён,

бузургон ва мӯбадон буд. Рӯзи чорум наздиконро меид. Дар панҷумин рӯз бо хонаводаи хеш менишаст. Рӯзи шашум рӯзи маҳсули аҳли унс ва роз буд. Бо онҳо менишаст ва ҳадяҳои наврӯзиро аз назар мегузаронид. Бархеро ба дигарон мебахшид ва боқиро ба хазона месупурд.

Дар ҳар рӯзи Наврӯз дӯшизагон аз зери осибҳо, дар кӯзаҳои симин ва донанишон барои шоҳ об бармедоштанд. То рӯзи меҳр, ки чаҳордахуми фарвардинмоҳ буд, онро ҷамъ намекарданд ва ба ин пиндор буданд, ки ҳар як аз дона нақӯтару боровартар рӯид, маҳсули он дона дар ҳамон сол фаровон хоҳад буд.

Наврӯз аз зеботарин ва

дӯстдошттарин иду маросимҳои хурсандии миллати мост. Ин идро ҳамасола ҳамагон бесаброна интизоранд. Аз он ҷиҳат, ки дар фасли пурбортарин ва пуртароваттарини сол - Баҳори оламафрӯз фаро мерасад. Боз дар ин фасл табиате, ки муддате ба "хоб рафтааст" аз нав бедор гардад ва ҳамагонро дар оғӯши зебои худ мегирад. Ин фаслест, ки моро боз бештар ҳидоят ба зиндагии хурраму гуворатар менамояд.

Далер КАРИМОВ,
сардори шӯъбаи қор бо ҷавонон

**Гадомад КАРИМОВ, саром-
ўзгори кафедраи иқтисоди
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба
номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.**

Оқил пеш аз ҳама одами ақл-дорро меғӯянд. Одаме, ки ақл дорад, оқил аст. Албатта шахсе, ки ақл дорад, донишманд ҳам мешавад. Донишмандӣ дар натиҷаи хондану мутолиаи адабиётҳои илмӣ, бадеӣ ва баъд дар натиҷаи нигоҳ кардани ҷамъияту бо ҷамъият будан ҳосил мешавад. Одами оқил касест, ки айби касро рӯбарӯ меғӯяд. Агар ягон ҷавон рафтори ношоиста ва бемаънӣ кард, одами оқил бояд онро бо муносибати хуб бифаҳмонад, ки ин кори ӯ ғалат ва нодуруст аст. Ҳаминро қайд кардан ҷои аст, ки одами оқил ҳамеша мардумро ба роҳи рост ҳидоят мекунад. Оқилон дурусткорони ҷаҳонанд. Онҳо метавонанд аз марги ҳазорон нафар бо таъсири суханашон ҷилавгирӣ намо-янд.

**Дилшод Назирмадов, саром-
ўзгори кафедраи журнали-
стикаи Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи
Рӯдакӣ.**

Оқил касест, ки аз ҷангу хараша ҷилавгирӣ мекунад. Намеғузорад, ки мардумаш ба ягон мушкил гирифта шаванд. Дар фолклор мақолае ҳаст, ки илоҷи воқеа пеш аз вуқӯъ. Ин ба ҳамаи шахси оқил равона карда шудааст, ки пеш аз он ки ягон мушкил ба сари худ ва миллаташ бияяд, онро пешгирӣ кунад. Дар давлатҳое, ки ҷангҳои шаҳрвандӣ рӯй медиҳад, ман фикр мекунам, ки сабабаш ба бӯҳрони фикрӣ афтидани оқилон аст. Оқилон ҳамеша дар фикри ояндаи неки Ватани худ ва ҷаҳонанд. Ҳар яки моро зарур аст, ки бо андешаи бикр ва тафаккури созанда ҷомеаро ба ояндагон бегазанд боқӣ гузорем. Ҳар яки мо бояд оқил бошем, то тавонем оилаи худ ва ҷомеаро аз ҳар мушкили сунъӣ нигоҳ дорем.

**Майрамбӯ СУЛТОНОВА, му-
дир кафедраи педагогика ва**

ОҚИЛ КИСТ?

Дар ҷаҳон инсонҳо ҳаргунаанд. Онҳо бо феълу рафтор ва ақлу фаросат аз ҳам фарқ доранд. Инсонҳоеро дидан мумкин аст, ки илму дониш надоранд, аммо оқил ва хирадманданд. Онҳо андешаеро баён мекунанд, ки вақеан олист, аммо инсонҳоеро низ вохӯрдан мумкин аст, ки дониши густурда доранд, лекин оқил нестанд. Бинобар ин, моро меояд, ки ҳам донишманд бошем ва ҳам оқил, зеро ин ду бе ҳамдигар ҳечанд. Аз ин рӯ, вобаста ба ин мавзӯё хостем аз чанде омӯзгорон ва кормандони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Коллеҷи омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Коллеҷи тиббии Кӯлоб бо саволи "Оқил кист?" пурсон шавем.

психологияи Коллеҷи омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Ба фикри шахси ман оқил ва шахси донишманд фардест, ки вай пеш аз ҳама хоксор, саховатманд, дорои ҷаҳонбинии васеъ, босабру таҳамул, тоқатпазир ва ниҳоят инсондӯст аст. Кӯшиш менамоем, ки дар зиндагӣ насли ҷавонро дар роҳи дурусти ҳаёт баҳри ободию шукуфоии ватани азиз роҳнамоӣ созад, то тавонад, ки шахси содиқӣ Ватан бошад.

номаҳо вожаи "донишманд" ба маънои соҳиби илму дониш, олим, фозил ва ҳамчунин маъноҳои доно, оқил, пурдон, хирадманд қайд шудааст. Вожаи "оқил" боақл, хирадманд, доно бофаҳму идрок тафсир шудааст. Дар робита ин ду омиле ҳаст, ки бояд ҳар як фарди дорандаи ақлу заковат дошта бошад. Новобаста аз он, ки номзади илм ҳаст ё не, шахсе, ки дониш дорад, дурандеш аст, забондону китобхон аст, иззату эҳтироми шахси роҳнамо ба рафтораш меоданд, вайро "оқил" гуфта мумкин аст. Донишманд бошад, нафаре, ки донандаи сухан ва ё як самти илм аст.

Убайдулло СУЛАЙМОНОВ, ассистенти кафедраи илмҳои компютери Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Ба андешаи ман шахсеро оқил ва донишманд гуфта метавонем, ки аз илмҳои замони худ ва илмҳои динӣ бохабар аст. Ба таври дигар ғӯем нафаре, ки шабонарӯзӣ ба илмомӯзӣ машғул аст ва ё ба қулаҳои баланди илм расидааст ё таҷрибаи зиндагӣ дорад ва дар тарбияи фарзандони худ ва миллаташ сазми арзанда мегузорад. Инчунин, корнамоиши нишон медиҳад, ба мисли қаҳрамонони халқӣ тоҷик. Ё ин ки аз эҷодиёти ӯ ба халқу миллаташ манфиате расидааст. Агар ба таърих назар афканем, мо дармеёбем, ки шоирон ва мутафаккирон, ки мо эҷодиёти онҳоро сармашқи кори худ қарор додаем, дар замони зиндагашон онҳоро мардум донишманд ва ё шахси оқил гуфта эҳтиром мекарданд. Аз он ҷумла: Абӯаб-

дулоҳи Рӯдакӣ, Абӯалӣ ибни Сино, Абӯлқосим Фирдавӣ, Абдураҳмони Ҷомӣ, Умари Хайём, Саъдии Шерозӣ, Мир Саид Али Ҳамадонӣ ва ғайра. Аз ҳамаи ин гуфтаҳо бар меояд, ки агар шахс дар замони зиндагаш ба илму дониш машғул шавад, ҳамаи илмҳои замони худро аз бар намояд ва дар тарбияи насли наврас ва марзубуми Ватани азизаш саҳми беандоза гузорад, асрҳои аср халқаш номи онро зиндаю ҷовид нигоҳ медоранд. Чунон ки шоир гуфтааст.

Зиндаю ҷовид монд ҳар

ки нақуном зист,

К-аз ақибаш зикри хайр

зинда кунад номро.

Ҳалол бод ҳамагуна унвон ба мутафаккирони халқӣ тоҷик вақте ки эҷодиёти онҳоро мутолеа менамояд, гумон мекуни, ки гӯё имрӯз навишта шуда бошанд, лекин ин эҷодиётҳо асрҳои аср шудааст, ки мавриди истифодаи умум қарор гирифтаанд. Донишмандон шахсоне ҳастанд, ки роҳи дурусти зиндагиро ба мо нишон медиҳанд.

Дар ҳар халқу миллат донишмандон ҳазинаи тиллоӣ ба ҳисоб мераванд. Онҳо аз илмҳо ва таҷрибаҳои азхуднамуда ояндагонро хешро роҳнамоӣ карда, ба сӯи дурахшонии ҳаёт мебаранд.

Дар замони ҳозира барои донишманд шудан аз баҳри ҳама намуди зиндагии роҳатбахш мегузарӣ, хоксорона умр ба сар мебарӣ, илмҳои замонавиро аз худ менамояд, илми диниро меомӯзӣ, хунари ёд мегири, мушкилоти пай дар пайро тай менамояд, то он даме ки манфиатат ба мардум расад. Баъдан мардуми шарифмандат хизматҳоятро дида, эҳтиром мегузоранд ва ба қулаҳои баланд хоҳӣ расид.

Қурбонбӯ ШОВАЛИЕВА, ҷонишини раиси занони Коллеҷи тиббии Кӯлоб.

Ба фикри шахси ман шахсеро оқилу донишманд меғӯянд, ки илму маърифат дошта бошад.

Мо ҷавонони Ватан созандаем,

Дӯстдори давлати пояндаем.

Шукри истиқлолу

вахдат шукри Ҳақ,

Шукри Ҳақ, ки бо лаби

пурхандаем.

Ҷавонон қувваи бузург ҳастанд ва ҳар миллат дар ҳар давраи замон аз ҷавонони худ умеду андешаҳои нек мекунад. Паёмбари бузург ҳазрати Муҳаммад (дуруд бар ӯ) фармудаанд, ки панҷ чизро аз панҷ чиз ғанимат шуморед ва яке аз он ҷавониро қабл аз пири. Чунон ки Пешвои муаззами миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии худ соли 2017-ро Соли ҷавонон эълон намуданд, таълиму тарбияи ҷавонон дар руҳияи меҳанпарастӣ, илму фарҳангдӯстӣ, арзишҳои демократӣ бояд дар давлат ва ҷомеа диққати ҳамаҷониба дода шавад. Гузашта аз ин, лаҳзаҳои беҳтарин дар айёми ҷавонӣ муяссар мегардад. Бузургон меғӯянд, ки ҷавонӣ айёми нозанини умри инсон аст ва дар зиндагӣ як бор насиб мегардад. Чунон ки шоир гуфтааст:

Ҷавонӣ бар сари кӯч аст,

дарёб ин ҷавониро,

Ки кас ҳагиз намебинад

дубора зиндагониро.

Ҳамида нушт аз он гаитан

пирони ҷаҳондида.

Ки андар хок меҷӯянд

айёми ҷавониро.

Ҷонмаҳмад НИЁЗОВ, ассистенти кафедраи методикаи таълими математикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ.

Оқил касест, ки хислатҳои хуби инсониро доро мебошад. Касеро оқил гуфта метавонем, ки тамоми фаъолияти хешро дар роҳи нек идома медиҳад. Ҷамеа ба руйдодҳои замони бошамии нек нигариста, дар он манфиати дигаронро мебинад. Зиндагии осоишта ва покро одами оқил барои худ интихоб мекунад. Оқил ҳамеша ранҷ мекашад ва ба ҳар мушкили пешаш омада таҳаммул мекунад. Шахси оқил ба дилро роҳ меёбад ва барои равшан кардани қалбҳои сайё мекунад. Шахсе, ки донишмандӯзиро пеша мекунад, кӯшиши донишманд шуданро дорад. Донишманд ҳеҷ гоҳ аз худ қонеъ нест ва то умр дорад, илм меомӯзаду меомӯзонад. Оқилон дӯстӣ, бародарӣ, яқдигарфаҳмӣ ва дастӣ бенавоёнро гирифтандро дӯст медоранд. Донишманд касест, ки ба Ватану халқу худ хизмат мекунад ва дастгоҳе ихтироъ менамояд, ки мардумаш аз он фаровон истифода мебаранд. Яке аз чунин шахсиятҳои оқил ва донишманд дар миллати тоҷик Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебошад, ки доимо дар бораи осудагӣ ва зиндагии ояндаи халқаш ғамхорӣ мекунад.

Таҳияи

Самариддин НАБИЕВ

Меҳмони ин шумора Зафар Мирзоён, мушовири ректор оид ба иртибот бо ҷомеаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ мебошад.

Зафар Мирзоён факултаи шарқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро хатм кардааст. Давоми солҳои 1970 ва то нимаи 1980 дар Афғонистон ҳамчун тарҷумони гурӯҳҳои кории русӣ кор кардааст. Китоби рӯимизиаш "Шоҳнома" буда, умре ба ҷустори тоҷики гузаштагон аз нигоҳи милли ҳаст.

Шioriаш: Торихро набояд аз пушти айнаки урупоиён дид.

Дар шаҳри Кӯлоб беш аз даҳ сол боз маҳфиле бо номи "Шоҳномаҳои" таъсис дода, ҷавононро аз ин китоби китобҳо тадрис медиҳад. Ба қавле, ӯ шоири бедегон, олими беунвон аст. Зафар Мирзоён, донишманди тоҷик барои наشري китоби "Худовандгони сухани порсӣ" соҳиби ҷоиҳои ба номи Ашӯр Сафар шудааст. Ин китоб, наҷӯшиҳои ин олими тоҷик дар бораи "Шоҳнома"-и Фирдавсро дар бар мегирад. Зафар Мирзоён шашумин нафарест, ки ин ҷоиҳои соҳиб шудааст. Ӯ чанд соли пеш низ барои наشري мақолаҳои таҳлилии соҳиби ҷоиҳои Пайванди Гулмурод, журналисти тоҷик шуда буд.

Зафар Мирзоён наҷӯшии беш аз 20 солаи худ дар бораи ҷашни Наврӯзро дар шакли як китоб бо номи "Ҷашни Наврӯз омили худогоҳии милли" ба таъб расонидааст. Дар ин китоб аслан матлабҳои наҷӯшии донишманди тоҷик гирдоварӣ шудаанд, ки солҳои гуногун дар матбуот нашр шуда, вижаҳои Наврӯзро аз паҳлӯҳои таърихӣ ва аҳамияти фарҳангии ба хонанда пешкаш менамояд. Дар баробари ин китоб, ду асари дигари ин донишманд бо номҳои "Ниёиши некони покони" ва "Худовандгони сухани порсӣ", ба даст хонанда расидааст.

Хостем бо он кас дар бораи таърихи Наврӯз, ҳикмати таҷлил аз он ва ҳамзамон бархе аз муҳолифатҳои аз сӯи бархе аз давоири мазҳабӣ дар таҷлили ин ҷашн мусоҳибае анҷом диҳем.

Таърихи Наврӯз аз кадом замон манша мегирад, ки ҷаҳониён онро пазируфтанд ва имрӯз ҳамчун ҷашни байналмилалӣ онро таҷлил мекунанд?

- Ин ҷашн аз дуриҳои дур то асри 21 омада расидааст ва акнун мақоми байналмилалӣ ҳосил кардааст. Мақоми байналмилалӣ касб кардани ҷашни Наврӯз маънии онро дорад, ки гузаштагони дури мо он гуна ба доду диҳиши Худованд арҷ гузошанд, ки дигарҳо ба ин мартаба натавонистанд бирасанд. Ҷашни Наврӯз аз замони Ҷамшед ибтидо гирифтааст, аз замони ба тахт нишастан ва ба додгустарӣ пардохтани ӯ. Замони фармонравии Ҷамшед, ҳазораи фарҳанговарии эронитабораи аст. Яъне дар 1000 сол гузаштагони дури мо либос кашф карданд, аз санг оҳан бурун оварданд, гандумро кашф карданд, оташро кашф карданд ва пишикиву ҳатто атру хушбӯйхоро эҷод кардаанд.

Оғози ҷашни Наврӯзро ба Ҷамшед пайваста медонанд ва Ҷамшед номи дигари Меҳр мебошад. Рӯзе ки офтоб ба авҷи Ҷамал омад, фармуда буд, ки тахти мурассаъеро (орони додаеро) дар ҷои баланде гузошанд ва тоҷи мурассаъе бар сар ниҳода бар он тахт нишаст. Чун офтоб тулӯ кард, шуоъ ва партави офтоб бар он тоҷ тахт афтод, шуоъе дар гоҷи равшани падида омад ва чун ба забони паҳлавӣ шуоъро "ШЕД" мегӯянд, ин лафзро бар Ҷам афзуданд ва Ҷамшед гуфтанд, яъне "Подшоҳи равшан". Наврӯз дар сайри чандҳазорсолаи худ аз миёни тираӯзиҳову бадрӯзгориҳои иҷтимоиву сиёсӣ, аз халои сари кӯрдилону нотавонбинони мазҳабиву сиёсӣ гузашта, то рӯзгори чирамандии араб, ки бо баҳонаи динаварӣ мехост Наврӯзро чун арзишҳои дигари мардуми таҷҷой ба пуррагӣ зеро по гузарад, нахуст ин ойини ҳувиятсозро ҷашни маҷусон номиданд, онро манъ дошта буданд. Равшанандешони мо ғам меҳӯрданд, ки ин суннати падаронро аз байн мебаранд ва дар ин росте Ҳаким Фирдавсӣ дар "Шоҳнома"-и бемарги худ овардааст:

Аз ин зогсорони беобу ранг,

На хушу на дониш на ному на наг.
Ҳам оташи бимирад ба оташкада,
Шавад тира Наврӯзу ҷашни Сада.

Сипас ниёкони хушманди мо ба Наврӯз ҷилои мусалмонӣ

ЗАФАР МИРЗОЁН: БА ҲАР ЯК СУХАНИ КАЖ ВА НОШОИСТА ВОКУНИШ БОЯД ДОД...

дода, аз нобудӣ раҳой бахшидандаш. Онҳо тавонистанд тозиён ва мутаассибонро, ки Наврӯзро ҷашни мункирони дин хонда буданд, бовар кунонанд, ки Наврӯз рӯзи ба дунё омадани Одам алайҳиссалом аст. Онҳо пиндорҳои зардушти дар шаш рӯз бино ёфтани дунёро аз тарафи Ахурамаздо ба ояҳои Қуръон, "Инна раббакум аллоҳуллази халақас-самовоти вал арза фи ситтати айёмин", яъне "Парвардигори шумо худоест, ки осмону заминро дар шаш рӯз офарид", созгор намуда, нагузошанд то ин ҷашни бузурги эронинажодон хору ҳақир гардад. Дар солҳои 60-уми замони шӯравӣ низ андешамандони донои тоҷик вижаҳои ориёии онро ниҳон дошта, Наврӯзро чун ҷашни оғози кишукори баҳорӣ, ҷашни деҳқон ва навзони табииат намоенданд, ки ин биниш ба сиёсати аграрии шӯравӣ созгор буд. Ин шарҳи донишмандону шоирон ба сиёсатгароёни шӯравӣ писанд омад ва барои ёдкарди он дар суҳанрониҳо ва сайру гаштҳои баҳорӣ монёе нашуданд.

Акнун Наврӯз дар замони истиқлолияти милли метавон гуфт ҷилои тоза гирифт. Бояд ба таври вижа ёдовар шуд, ки дар амри дубора шукӯҳманд гардондани ин ойини муқаддаси ниёкони нақши Пешвои миллат, Президенти Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон равшану намоен аст. Дигар акнун Наврӯз на танҳо дар саросари ҷумҳурӣ ба таври густурда ҷашн гирифта мешавад, балки ба он мартабаи ҷаҳонӣ бахшида шудааст. Ҷолиб он аст, ки бо пешниҳоди муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар тамоми шаҳру навоҳӣ наврӯзгоҳҳо бунёд гардидааст, ки ин баёнгарӣ арҷгузори хоса ба андешаҳои фарҳангии гузаштагони нексиршти тоҷикон мебошад.

Устод таасуроти Шумо аз байналмилалӣ шудани ҷашни Наврӯз чист?

- Наврӯз бояд барвақтар байналмилалӣ мебуд. Чаро ки ин

ҷашни ҷашнхост. Наврӯз ҷашнест, ки дар он фалсафаи зиндагӣ гирдоварда шудааст, фалсафаи рӯйиш, фалсафаи зойиш. Наврӯз моҳест, ки рӯйиши сабзаву гулҳо ба вучуд меояд. Обҳое, ки ях кардаанд, об мешаванд. Наврӯз рӯзест, ки ҳатто қонварон ба наслгузори машғул мешаванд. Вақте ки Наврӯз ҷаҳонӣ шуд, ин саҳми кишвари мо буд. Наврӯз рӯзи зудудани кудуратҳо, бахшидани гуноҳҳои ҳамдигар мебошад ва ин ҳамон маънии оромиву осудагии тамоми мардуми дунё аст.

Баъзе аз равшанфикрон ва рӯҳониён Наврӯзро ба дину мазаҳаб рабт медиҳанд ва ҷашнгирии онро барои мусулмонон ноҷоиз мехонанд. Оё ин дуруст аст?

- Мутаасифона, ин андешаҳо аз андакхондагии ҳамон ашхос дарак медиҳад. Инсонӣ воқеӣ бояд садо китоб не, балки садо китобхонаро бояд хонад. Дар ҳама давру замон ашхосе буданд, ки даст ба дингузарӣ мезаданд, аммо худашон аз дин ба пуррагӣ огоҳӣ надошанд. Онҳо аз саргузашти мардуми худ пурра огоҳӣ надошанд. Вақте ки дар Қуръони Маҷид омадааст, ки "маҷуссон" онҳо фикр мекунанд, ки ин ҳаҷин эронӣну тоҷиконанд, аммо аслан мо маҷус нестем. Маҷусон муғҳои Калдонӣ мебошанд, ки онҳо аз мардумони Бобул буданд. Мо масалан форсҳо, деҳқонон, озодагон будем. Азбаски ин мутаасибон кудрат дошатанд, метавонистанд ҳукм кунанд, ки касе, ки аз ин ҷашн истиқбол мекунад, мункири дин аст, аммо боз равшанандешон пайдо шуданд, ки онҳо дину Исломо қабул карданд ва барои эҳёи ин ҷашни зебо камари ҳиммат бастанд.

Дини мо ҳамеша ба суннатҳои мардумӣ аз пушти айнаки хирад менигарист. Дар "Қуръон"-и маҷид оид ба гирифтани офаридаҳои Худованд нуқоти зиёде дида мешавад. Аз ҷумла, дар мавриди гирифтани офтоб дар сураи "Аш-Шамс" паёмҳои

бохираде ба ҷашн меҳӯранд. Ҳоло он чи Худо додааст, ба он шукр бояд кард. Бояд чеҳараро кушод, ба мисли офтоби Наврӯзӣ. Таманно бояд дошт, ки ханда дар лаби зану марди тоҷик ҳамеша гул кунад, гармиву рушноии офтоб ва обҳои поку фазои оромӣ осоишта фарогари кишвари азизамон бошад.

Адибон ва донишмандони мо Ғоиб Сафарзода, Лоик Шералӣ ва Мӯмин Қаноат аз нахустинҳо буданд, ки дар бораи Наврӯз пофишориҳо мекарданд. Баъдан, дар ҳамон солҳо ҳама бо либосҳои рангҳои сиёҳу сафед буд. Дар ҳамон чо "Наврӯз шуду лолаи хушранг баромад"-ро дар бо ранги сабз навишта буданд ва роҳбарони ҳизби камунистро фаҳмонда тавонистанд, ки Наврӯз вобаста ба ҷашни деҳқон аст, кишту кор аст ва ғайра.

Устод, вақте як ҷашни милли аз тарафи як шахс таҳқир мешавад, чӣ бояд кард? Ин чӣ паёмаде дар поён дошта метавонад?

- Ба ҳар як сухани каж ва ношоиста вокуниш бояд дода шавад. Ин одаме, ки ношоиста мегӯяд ба вай тавре фаҳмонидан лозим меояд, ба бемағзиаш бовар кунад. Як ва ё ҳазор андеша маъноӣ дуруст будандро дар радифи 8 миллион надорад.

Ба назари Шумо ҷашни милли аз ҷашни динӣ чӣ тавофуш дорад?

- Туркманбошӣ як сухан дорад: "Дини ислом дини расмии давлати мост, аммо дини иломи туркманӣ". Мо дини ислом дорем, аммо дини исломи тоҷикии худмон. Як силсила оинҳои ҳаст, ки масалан мо нонро хурмат мекунем, гандумро хурмат мекунем, аммо эронӣҳо дар болои нон мебароянд. Ман дидам, ки араб бо нони чапотӣ дастонашро тоза карда, дар замин партофт. Ба ӯ гуфтем, ки чаро ин тавр кардӣ? Гуфт, ки ин дар мо муқаддас нест. Дар оини зардуштии мо гандумро муқаддас медонистанд. Обро мо нишаста меҳӯрем,

ки ин фарҳанги баланд аст. Ягон дин ба инсоният зарар надорад. Аз ҷумла, дини Исломо, ба шарти он ки онро хирадманд раҳбарӣ кунад, хирадманд дингустар бошад на бохирад. Дар дини Исломо ҳама чизҳои хуб аст, агар шумо таҳорат кунед ин бад аст магар? Ин беҳтарин кор аст ва агар ту паси ин гардӣ, ки шахсе ки ҳамон мекунад ва тоза аст ва боз ба вай гӯӣ, ки рафта таҳорат кун, ин беақлӣ аст. Диндори бохирад ҳеҷ вақт андешаашро сари одами дигар таҳвил намекунад. Бинобар ин, ин одамони беҳираданд, ки расму русуми мардумро аз ҳам ҷудо мекунанд.

Мурочиати Шумо ба ҷавон дар замони бархӯрди тамаданҳо?

Дуруст аст, ки ҷаҳонишавӣ ҷанбаҳои хуб дорад, аммо ҷанбаҳои баде низ дар пай дорад. Тамадане, ки ниёкони мо дар тулии ҳазорсолаҳо овардаанд, инро аз даст набояд дод. Тамаддуни либоспӯшии аврупоӣ мубориза бо тамаддуни Шарқ аст. Инро набояд қабул кунем, чунки фарҳангӣ мо фарҳанги шармгин будани зан, иффату покдоманӣро нигоҳ кардан мебошад. Хешу тавриҳои мо на воситаи як хешу худро боло бурдан бошад, балки дӯст доштани якдигар, дӯст доштани хешонро орзу мекунем, ки аз байн наравад. Фарҳанги эҳтиромӣ фарзанд ба волидайно низ эҳтиёт бояд кард. Масалан, як шохи сабзро шикастан ин убол аст, ки то андозае инро аз даст додаем. Сари як ятимро сила қаран савоб аст, ки инро низ қариб аз даст додаем. Мо арзишҳои волое дар муддати ҳазорсолаҳо ҷамъ кардаем, ки набояд дар ҷаҳонишавӣ аз байн биравад.

Барои як суҳбати самимӣ миннатдорем.

- Саломат бошед.

Мусоҳиб
Ҷаҳонгир РУСТАМ

РУШДИ ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ ДАР ҶОМЕАИ ИМРӮЗА

Боиси ифтихор ва сарфарозист, ки сифати таълиму тарбия дар ҷомеаи кунунӣ рӯз аз рӯз беҳтару хубтар шуда истодааст. Агар ин аз як тараф аз малакаи ҳуди хонандагону донишҷӯён вобаста бошад, аз тарафи дигар истифодаи ва соити нави техники-иттолоотӣ ва кушодани мактабҳо дар тамоми манотиқи кишвар мебошад. Ташкили мактабҳо ва донишгоҳу донишқадаҳои типӣ нав, яъне муҷаҳҳаз бо компютер ва дигар воситаҳои техникӣ боиси кашфи чандин истеъдод гардида, на танҳо ифтихори ин ё он мактаби шаҳру ноҳия мегарданд, балки муаррифғари кишвари азиямон дар саҳти ҷаҳонӣ хоҳанд гашт. Аз ин рӯ, фаъолияти ҳамарӯзаи омӯзгорон бо маводҳои нав ба нав ва истифодабарии воситаҳои техникӣ-таълимӣ барои алоқамандии таълиму тарбия ва моҳияти онро хуб омӯхтан, пайваस्ता таҷрибаву усусулҳои нави донишу маҳорати хешро ташкил додан лозим меояд.

Дар рушди сифати таълиму тарбия саҳми устодони ботачриба назаррас мебошад, зеро онҳо баҳри омӯхтан ва равшан намудани таълиму тарбияи насли наврасону ҷавонон заҳматҳои зиёде мекашанд, то ки дар арсаи ҷаҳонӣ ватани азизу маҳбубамон Тоҷикистонро муаррифғар бошанд.

Таълиму тарбия равандҳое мебошад, ки бидуни яқдиргар амалишавии он ғайриимкон мебошад. Аз ин сабаб ба ҷамагон лозим мебошад, ки баробари омӯхтани илмҳои замонавӣ сифатҳои маънавию роҳи аз худ кунанд, зеро "олимп шудан осон, одам шудан муш-

кил", -гуфтааст халқ. Дар ҳақиқат чунин аст, зеро дар сурате мо ба дастовардҳои бузург ноил мегардем, ки фарҳанг ва забони хешро донему онро дар амал тадбиқ намоем.

Хушбахтона, дар замони соҳибистқлолӣ соҳаи маориф яке аз соҳаҳои афзалиятноки кишвар гардида, ҳамаҷониба рушду нумӯ карда истодааст. Ҳатто дар дурдастарин манотиқи ҷумҳурӣ, ки хонандагон дар ҷойҳои вайрона ва хонаҳои шахсӣ ба таълим фаро гирифта шуда буданд, мактабҳои замонавӣ бо тамоми шароиташон сохта, мавриди истифода дода шуданд. Дар амалишавии ин раванд саҳми Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон хеле калон мебошад.

Яке аз омилҳои дигаре, ки боиси рушди таълиму тарбия мегардад, ин муҳити оилавӣ мебошад, чунки оила ячейкаи асосии ҷамъият ба шумор меравад ва яке аз ҳадафҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

"Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд" ин баланд бардоштани сифати таълиму тарбия мебошад.

Дар умум, таълиму тарбия дар он вақт рушду нумӯ мекунад, ки муносибати волидайн бо мактаб мунтазам бошад ва дар амалишавии ҳадафҳои Ҳукумати кишварамон дар соҳаи маориф ва дигар соҳаҳо саҳмгӯзор бошанд. Дар баробари ин, ҷавонро месазад, ки аз илмҳои замонавӣ барҳурдор бошанд ва дифоъ аз фарҳангу миллати хеш кунанд ва ҳисси ватандӯстиву маърифатпарастӣ дошта бошанд.

Муборак ВАЛИЕВА,
лаборанти кафедраи
журналистика

ҶАВОНОН ҲАМЕША БОЯД БОАНДЕША БОШАНД!

Имрӯз дар кишвар ҷавонон ҳамеша мавриди таваҷҷуҳи давлату ҳукумат қарор доранд. Дар давраҳои қадим низ масъалаи ҷавонон дар сиёсати давлатдорӣ аҳамияти махсус дошт ва ба ҷавонон ҳамчун нерӯи азими зеҳнӣ ҷисмонӣ диққат медоданд ва онҳоро аз лиҳози рӯҳиву равонӣ барои таъмини амнияти кишвар ва ба хотири амалӣ намудани мақсадҳои стратегияи ҷарбии давлатӣ омода ва истифода мекарданд.

Давлати мо, яке аз кишварҳои аз лиҳози шумори аҳолии ҷавонтарин аст ва 70% аҳолиро шахсон то 30 сола дар бар мегирад. Аксарияти аҳолии моро ҷавонон ташкил медиҳанд ва онҳо дар дастаҷамъӣ нерӯи бузурги рушди кишвар мебошанд.

Яке аз самтҳои асосии сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сиёсати кор бо ҷавонон мебошад. Барои дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии ҷавонон дар донишгоҳу донишқадаҳо тӯли солҳои Истиқлолият як қатор имтиёзҳо аз қабилӣ: квотаи президентӣ, дохил шудан ба донишгоҳу донишқадаҳо тариқи Маркази миллии тестӣ, Стипендияи президентӣ ва Стипендияи байналмилалӣ президентӣ-"Дурахшандагон", таъсиси ҷоиҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои варзишгарон, (2015) таъсиси Шӯрои миллии кор бо ҷавонон дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз 27.05.2016) ба роҳ монда шудааст, ки инҳо шаҳодати ғаҳории Сарвари кишварамон нисбат ба ҷавонон аст. Инчунин, соли 2017-ро "Соли ҷавонон" эълон намудани Пешвои миллат гувоҳи андешаҳои болост. Мо, ҷавонон аз ин дасгириву ғаҳорихҳои падаронаи Пешвои миллат бисёр миннатдор ва сипосгӯзор ҳастем. Бо азми комил гуфта метавонем, ки мо ҷавонон зери Парчами ватани сулҳпарвару сарвари кишвари маҳбубамон яқдилона муттаҳид гардида, баҳри ҳифзи ҳар як ваҷаб хоки ватану ғимояи Ваҳдати миллии омодаем. Ҳеҷ гоҳ намегӯзorem, ки касе оромии ватани шукуфони моро халалдор наояд. Бо боварӣ метавон гуфт, ки бо сарвари хирадмандонаи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва ақлу заковати азалӣ мардуми тоҷик мо ҷавонон ватани худро аз ин ҳам бештар ҳифзу обод менамоем.

Пас, барои расидан ба ҳадафҳои хеш, ҳар ҷавони худогоҳу худшиносро зарур аст, ки барои ояндасозии миллатамон бо кӯшишу талашҳои ҷавонмардона як фазои илмиро интихоб намуда, дар он донишҳои зеҳнӣ, маҳорату малакаи худро сайқал диҳад, то ки дар пешрафт ва рушду нумӯи ҷомеаи демократӣ саҳми арзандаи худро гузоранд.

Абдурахмони МУҲАММАДИЙ,
донишҷӯи соли 5-уми факултати омӯзгорӣ

"ЭРКАГИҲО" - БАЛОИ ҶОН

Оид ба мавзӯи тарбияи фарзанд дар оила чунон гуфтаанду навиштаанд, ки кас гумон мекунад дар ин масъала дигар сухани гуфтани нест, аммо дар асл чунин нест. Ин мавзӯи доғи рӯз аст, зеро таҳкурсии тамоми он рафтору кирдоре, ки шахс дар давоми умраш ба анҷом мерасонад, маҳз аз тарбияи оила сарчашма мегардад. Тарбияи фарзанд яке аз воситаҳои асо-

сии оиладорӣ буда, вобаста ба сатҳи маънавиёти падару модар ва барҳурди ҷомеа бо фарзандони он хонавода зоҳир мегардад. Вақте ки фарзанд аз тарбия дур мемонаду сатҳи саводнокиаш паст мегардад, шахсон манфиатдор аз ноогоҳии наврасону ҷавонон истифода бурда, онҳоро ба гурӯҳҳои ифротӣ ҷалб мекунад.

Аён аст, ки барои дарёфти

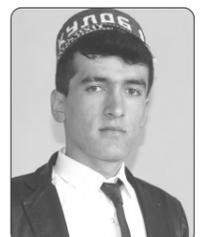
маблағ ва таъмини рӯзгор падарон ба кишвари Русия сафар карда, тарбияи фарзанд бошад, бар дӯши модарон вогузор мешавад. Дар аксар ҳолат дури падар аз хона боис мешавад, ки фарзандон ба суханони модар гӯш намедиханд ва тарбияи яктарафа мешавад. Сабаби дигари аз тарбия дур мондани ҷавонони имрӯза дар он аст, ки сараввал онҳоро падару модар ба қавле эрка калон мекунанду ба тарбияи фарзандашон аҳамият намедиханд. Вақте ба "хуш" меояну тарбияи дуруст қардан мехоҳанд, ки аллакай дер шудааст. Маҳз ҳамин эркагиҳо боис мешавад, ки фарзандон дар оянда аз таълиму тарбия дур монда саводи кофӣ намегиранд ва барои дарёфти маблағи бидуни меҳнат талаш меварзданд.

Дар шароити имрӯза мушоҳида қардан мумкин аст, ки тақрибан 40% ҷавонон ба хондан аҳамият намедиханд. Дар дилхоҳ кунҷу канори шаҳр нуқтаҳои

бозиҳои компютерӣ мавҷуд аст ва ҳамарӯза мушоҳида қардан мумкин аст, ки ҷавонону наврасон ба ҷои хондан дар ин марказҳо ба бозиҳои компютерӣ ва дар баробари ин ба дигар корҳои ношоям машғуланд. Бархе аз наврасон бошанд, аз субҳ то шом дар кӯчаҳои шаҳр оврагардӣ мекунанд. Оё волидон ҳангоми ба хона баргаштани ин бачаҳо боре ҳам намепурсида бошанд, ки: "Писарам дар кучо будӣ ва аз кучо омадӣ?" Анна ҳамин бепарвоии бархе аз падару модарон аст, ки ҷавонони имрӯза ба ҳар гуна корҳои ношоям даст мезананд. Падару модароне ҳастанд, ки пул дода фарзандонашонро ба донишгоҳҳои олиӣ мамлакат дохил мекунанд, вале фарзандони онҳо ба хондан аҳамият намедиханд, зеро аз ҳурдӣ тарбияи нодуруст дидаанд. Баъзе аз ҷавонони имрӯза аз аввал ба хондан аҳамият намедиханд ва як ақидаи нодуруст доранд, ки "пул бошад, ҳамааш ҳал мешавад", вале охир на ҳама вақт ва на ҳама корро бо маблағ ҳал қардан мумкин аст. Оё аз чунин ҷавонон ояндаи хуб талаб қар-

дан мумкин аст? Оё чунин ҷавонони бесавод ба буҷети давлат зарар намеоранд? Бояд гуфт, ки бо ташаббуси Президенти кишварамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷойҳои корӣ хеле зиёд шуда истодааст ва дар ин ҷойҳо кадрҳои хубро тавассути озмун ба кор қабул мекунанд. Вақте ки оид ба касби худ маълумоте надорӣ, чи гуна метавонӣ, ки дар ҳамон соҳа кор кунӣ?

Ба ақидаи ман имсол, ки "Соли ҷавонон" аст, волидон ва ҷавонон бояд сари гуфтаҳои боло диққати ҷиддӣ диҳанд ва барои ояндаи дурахшони миллат саҳми хешро гузоранд.

Амирулло ДАВЛАТЗОДА,
донишҷӯи соли 2-уми факултати
филологияи тоҷик ва журналистика,
иҷтимоӣ рӯзноманигорӣ

ТЕХНОЛОГИЯИ ИННОВАТСИОНӢ ВА СИФАТИ ТАЪЛИМ

Имрӯз бо мурури замон ва навгониҳои таҳсилот аз системаи муқаррарии таълими шурӯғ ба системаи кредитӣ, омӯзиши фосилавӣ ва истифодаи технологияи инноватсионӣ гузаштани таҳсилот дар мактабҳои олии ва муассисаҳои олии касбӣ қараён дорад. Дар аввал аксарият ба системаи низоми кредитӣ зид мебаромаданд, лекин таҷриба нишон дод, ки омӯзиши дарс-семинар оид ба таълимоти кредитӣ-инноватсионӣ ва баҳсу мулоҳизаҳо ба манфиати кор аст. Дар аксар давлатҳои ҷаҳон гузариш аз системаи муқаррарии таълим ба системаи кредитӣ ё ба усули омӯзиши фосилавӣ, истифодаи технологияи компютерӣ-коммуникатсионӣ ба таври васеъ ба роҳ монда шудааст. Дар ин самт вазифаи аввалиндараҷа омода намудани коршиносону мутахассисони варзидаи ин соҳа барои дастовардҳои навин ва арзишманди илмӣ, кашфиёти техникаӣ, технологӣ-компютерӣ, иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ парвариш додани нерӯҳои бузурги ақлонӣ ва зеҳниро тақазо мекунанд. Таҷрибаҳо нишон доданд, ки истифодаи ин намуди технологияи нав самаранокӣ дар кори таълим, баланд бардоштани дониш ва ақлу заковатро зиёд менамояд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳол зиёда аз 35 муассисаи таҳсилоти олии мавҷуд аст, ки дар онҳо 150,8 ҳазор донишҷӯён таҳсил менамоянд. Дар муқоиса бо соли 1991 шумораи муассисаҳои олии таҳсилоти кишвар 3,8 маротиба ва шумораи донишҷӯён 2,8 маротиба афзудааст. Дар мамлакатҳои гуногуни ҷаҳон дар соҳаи маориф таҷрибаҳои сотсиологӣ оид ба баланд бардоштани сифати таълим бо истифодаи технологияи компютерӣ-коммуникатсионӣ гузаронида мешавад. Муайян шудааст, ки сифати таълим аз дастрасӣ ба адабиёт ва маводҳои методӣ-таълимӣ вобас-

та аст. Системаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ду даҳсола ислоҳоти ҷиддиро паси сар карда, дар замони муосир ба яке аз системаҳои кредитӣ-фосилавии пешрафтаи ҷаҳонӣ мубаддал мегардад. Технологияи компютеркунонии муосир маҷмӯи воситаҳои техникаӣ, барномавӣ ва ташкилию хизматрасонӣ мебошад, ки барои нигоҳдорӣ таҳия ва баррасӣ намудани ахбор пешбинӣ шудааст. Асоси технологияи иттилоотии муосирро принципҳои зерин дар бар мегиранд:

- интиқоли иттилоот ва муошират ба масофаи дилхоҳ, дар муддати кӯтоҳ баррасӣ шудан;
- низоми фаъолияти интерактивии ташкилотҳо ё муассисаҳои таълимӣ;
- муттаҳидшавӣ бо дигар барномаҳои илмӣ;
- гузориши масъала ва рафти тағйирёбии маълумотҳои техникаӣ - инноватсионӣ;

- имконияти нигоҳдории ахбор-маълумот дар ҳаҷми хеле калон дар барномаҳои нигоҳдорӣ дар компютерҳо ва технологияҳои инноватсионӣ.

Технологияи иттилоотӣ дар қараёни таълим асосан бо роҳҳои зерин амалӣ мегардад:

- дар ҳолатҳои истифодаи маводҳои нави илмӣ;
 - гузаронидани корҳои лаборатории виртуалӣ бо истифодаи барномаҳои омӯзиши таълимӣ;
 - гузаронидани тренингиҳои таълимӣ;
 - дар системаи назорат ва тафтишот (гузаронидани тестҳои электронӣ бо барномаҳои махсуси идоракунӣ);
 - гузаронидани корҳои мустақилонаи донишҷӯён;
 - гузаронидани видео(теле)-конференсияҳо ва гузаштани дарсҳои лексионӣ (Power Point, MoBIL GROUP).
- Таҷрибаҳо нишон додаанд, ки омӯзиши дарсҳо бо истифодаи технологияи компютерӣ суръати ҷустуҷӯи таълимоти заруриро баланд намуда, сифати гузаронидани дарсҳои лексионӣ, машғулиятҳои амалӣ ва мустақилонаро ба миқдори 30 фоизи нисбати дарсҳои муқаррарӣ зиёд мегардонад. Агар инсон ахбори атрофро бо 5 тарз дарк кунад: (биноӣ, шунавоӣ, ҷашидан, бӯӣ намудан ва ҳиссиёт) аз ин 80 фоизи азхудкунии дониш ва ахбор ба воситаи дидан сурат мегарад. Пас, вақте ки дарсҳо ва бо ахбор барномаҳои компютерӣ ба намуди слайд-шоу, аниматсияҳо ва видеофайлҳо гузаронида мешаванд, донишҷӯ ҳам мешунавад ва ҳам матни лексияро бо чашми худ мебинад ва дараҷаи азхудкунии он меафзояд. Дар қараёни дарсҳои лексионӣ устод на зиёда аз 20 фоизи он донишро, ки дорад, бо сухан иброз карда метавонад, вале бо истифодаи технологияи компютерӣ метавонад мавзӯро ба мазмуни онро бо пуррагӣ ба донишҷӯён дар муддати кӯтоҳ ва фавран фаҳмонад.

Агар дар соли 2009 дар ҷаҳон барои омӯзиши усули таълими фосилавӣ ба миқдори 52,6 миллиард доллар маблағ масраф гардида бошад, мувофиқи пешгӯиву тадқиқотҳо дар соли 2017 хароҷоти он ба 73,4 миллиард доллар бояд расад.

Дар раванди пайвастанӣ, усули таҳсилоти фосилавӣ - ин гирифтани маълумот бе иштироки донишҷӯ ба дарс, бо ёрии истифодаи технологияҳои компютерӣ-коммуникатсионӣ, почтаи электронӣ ва шабакаи умумиҷаҳонии интернет мебошад. Аз ин нигоҳ,

ҷорӣ намудани ин усули таълим асосан ба донишҷӯёни шурӯғҳои рӯзона ва ғойбона мувофиқ буда, ба донишҷӯёне, ки дар хориҷи кишвар кору фаъолият менамоянд ва дигар мушкилдоштаҳо ҷолиби қайд мебошад.

Маблағе, ки барои тайёр намудани як донишҷӯ бо ин усул хароҷот мегардад, нисбат ба тайёр намудани донишҷӯ дар шӯъбаи рӯзона 35-40 фоиз кам аст.

Низоми воҳидии таълим яке аз роҳҳои баланд бардоштани сифати таълим бо истифодаи технологияи компютерӣ, ин тартиб додан ва истифодаи тестҳои электронӣ мебошад. Истифодаи ин роҳ имкон медиҳад:

- идоракунии донишҷӯён хеле осон гардад;
- тафтиш бо сарфи ками вақт гузаронида шавад;
- хотирбинӣ ва дигар ҳолатҳо аз байн раванд;
- тестҳо дар тамоми намуди компютерҳои фардӣ амалӣ карда мешаванд ва аз устуду донишҷӯ вақти иловагии барномасозӣ талаб намекунад.

Имрӯз Тоҷикистон ба қатори 197 давлати дунё дохил шуда, маорифаш хеле рушд кардааст.

Чамшед БОБОХОНОРОВ,
ассистенти кафедраи информатика ва
технологияи иттилоотӣ

ЗАН, МОДАР ВА СИЁСАТ

Модар ягона мавҷудест, ки инсон меофарад. Нақши модарону занон дар таҳким ва рушди ҷомеа, бунёди оилаи хушбахт, таълиму тарбияи фарзандон ва афзоиши эътибори хонадон ниҳоят муҳиму арзишманд мебошад.

Дар олам муқаддастар аз модар мавҷудотест нест. Оре, тамоми ҳастии вучуди мо аз модар аст. Аз ин ҷост, ки мо ӯро муқаддас мешуморему дар лаҳзаҳои душвортарин номашро ба забон мегирему мегӯем: Модар! Модарҷон! Меҳру муҳаббати самими модар ва шабзандадорихоӣ ӯро ба ҳеҷ чиз баробар натавон кард. Модар ҳаст, ки мо ҳастем. Кист он касе, ки суруди "алла"-и модарон нашунда бошад, аз шири сафеди ӯ баҳра наёфта бошад?

Модар! Ту чашмаи ҳаёти инсон ҳастӣ ва ҳаёти инсон ба ту вобаста аст. Калимаи МО-

ДАР калимае мебошад, ки дар тамоми забонҳои ҷаҳон якхел оҳанги навозишкорона дорад. Модар! Бе ту ҳеҷ баҳоре зебо ва ҳеҷ тирамоҳе пурфайз нахоҳад буд. Файзи зиндагонии мо аз туст. Ту ситораи дурашоне ҳастӣ, ки роҳи фарзандонро равшан месозӣ.

Модарон бо меҳри модаронашон баланд бардоштани мақому манзалати хонадонро шараф ва номуси хеш мешуморанд ва бо самимият, лутфу муҳаббат ва садоқату шарофати худ номи Зан-Модарро муқаддас ва гиромӣ медоранд, бо дастони пурмеҳри худ навниҳолони соҳибмаърифат ва фарҳангдӯсту адабпарвари боғи маърифати миллат, яъне созандагони ояндаи неки давлат ва ҷомеаро ба камол мерасонанд.

Бузургии Зан-Модар пеш аз ҳама дар он таҷассум меёбад, ки ӯ чароғи хонадон, идомади-

ҳандаи насл, тарбиякунанда ва ба камолрасонандаи фарзанд, инчунин нигоҳдорандаи забон, таърих ва фарҳанги миллии мебошад. Пайғамбари ислом ҳазрати Муҳаммад (дуруд бар ӯ) дар яке аз ҳадисҳои худ менамояд: "Чаҳор чиз саодати шахс аст: ҳамсари шоиста, фарзандони хайрхоҳ, рафиқони хуб ва рӯзи дар Ватан".

Ба ин маъни занону модарон ҳамеша дар тарбияи фарзандони соҳибмаърифату хайрхоҳ ва дорои ахлоқи ҳамида кӯшиш намуда, онҳоро ба ҳаёти мустақилона омода месозанд, зеро фарзанди аз ҷиҳати ҷисмонӣ ва маънавий солим ба қадру манзалати падару модар, Ватан ва таъриху тамаддуни миллат мерасад ва барои давлату миллати худ хизмат мекунанд. Ин масъулияти бузург модаронро вазифадор месозад, ки дар баробари нигоҳубину пара-

сторӣ ва камолоти маънавию ҷисмонии фарзандони худ онҳоро дар рӯҳияи худогоҳиву худшиносӣ, хувияту ифтихори милли, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва ҷомии марзу бум тарбия намоянд. Агар ободиву суботи ҷомеа аз осоишу оромии ҳар як оила вобаста бошад, дар навбати худ ободии ҳар як хонадон аз рӯҳияи солиму созанда, сатҳи маънавиёту маърифатнокӣ ва тандурустии Зан-Модар вобаста аст. Нақши модар махсусан, дар тарбия, омӯختани забон, таъриху фарҳанг, донишҳои муосир ва умуман камолоти маънавий ва ҷисмонии фарзанд хеле барҷаста мебошад.

Таъкидҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Рӯзи модар ва Соли оила (рӯзи 6 - уми март соли 2015) хеле зарурӣ мебошад: **"Имрӯз ҷомеаи Тоҷикистон дар симои зан на танҳо модар, хоҳар ва ҳамсар, балки сиёсатмадори шинохта, олими нуктасанҷ, сарвари муваффақ, соҳибкори саҳо-**

ватпеша, табиби ҳозик, донишманди асил, ҳимоятгари ҳифзи ҳуқуқ, ҷомии Ватан, деҳқони асил, бинокори номдор, мураббии наслҳо ва ҳамшираи меҳрубнор мебинад, ки ин мояи ифтихори ҳар яки мову шумо мебошад".

Имрӯзҳо бонувони кишварамон баробари мардон номуси ватандориро ба дӯши худ гирифта, дар соҳаҳои мухталифи ҳаёти ҷомеа ва давлат ғайратмандона фаъолият доранд ва бо ташаббусҳои созандаи худ Тоҷикистони маҳбубамонро боз ҳам ободу зебо гардонидани истодаанд.

Шаҳноза ОДИНАЕВА,
ассистенти кафедраи умулмӯлиши соҳаҳои
забонҳои хориҷӣ

"ҚАДАМ БА ҚАДАМ" - ШИОРИ "ИХВОН-УЛ-МУСЛИМИН"

Яке аз равияҳои куҳантари исломи сиёсӣ, ки соли 1928 аз тарафи Ҳасан Ал-банна олим ва муаллими мактаб дар шаҳри Исмоилия Миср таъсис ёфт, ҳаракати панисломии ихвон-ул-муслимин ё ҷомеаи бародарони исломӣ ба ҳисоб меравад. Ҳадафи ниҳони ихвон-ул-муслимин ташкили хилофати исломӣ мебошад, ки ба қавли пешвоёнашон Ҳасан Ал-банно ва Саидқутб бояд аз Испания то Филлипину Индонезия густариш ёбад. Дар ин хилофат Қуръон ва Суннат бояд ба марҷаоти ягонаи танзими зиндагӣ, оилавӣ, фардӣ, ҷамъӣ ва давлатии мусалмон табдил ёбад. Тибқи принципҳои ихвон-ул-муслимин ҳадафи якуми онҳо аз он иборат аст, ки бояд шариат танзими асосии умумӣ иҷтимоию давлатиро дар дасти худ дошта бошад. Ҳадафи дуюми онҳо муттаҳид кардани кишварҳои исломӣ ва ба вучуд овардани хилофати исломӣ дар саросари ҷаҳон. Дар ин ҳадафи ниҳой ва фундаменталӣ байни созмонҳо ва ҷараёнҳои гуногуни исломи сиёсӣ аз ҷумла ваҳобия, алқоида, салафия, ҳизби таҳрир, ДИИШ фарқияти принципиалӣ вучуд надорад. Бар хилофи дигар равияҳои исломи сиёсӣ ихвониҳо барои расидан ба ҳадафи ниҳони худ, ки ташкили хилофати исломии фаромиллӣ ва умумиҷаҳонӣ аст, аз усулҳои хоси худ махсусан аз усули қадам ба қадам истифода мекунанд. Принципҳои асосии усули қадам ба қадам инҳоянд: ташкил кардани ниҳодҳо ва яҷейкаҳои алтернативии худ дар кишварҳо, ки фаъол ҳастанд. Тарғиби илмҳои теологӣ аз он ҷумла қалому ирфон ва шахсиятҳои таърихӣ ин илмҳо. Ташкили ҳизбу ҳаракатҳои сиёсӣ ва ҷамъиятӣ. Демоғогияи ихвон-ул-муслимин. Исломисозии ҷомеа ва давлат "аз боло". Қатли шахсиятҳо, ки муқобили ин ҷараён ҳастанд.

Ихвониҳо дар муддати замони мавҷудияти худ дар кишварҳои гуногун ниҳодҳои худро бо номҳои гуногун таъсис додаанд. Онҳо барои расидан ба ҳадафҳои худ дар кишварҳои исломӣ мактабҳо, донишгоҳҳо, дармонгоҳҳо, фондҳои хайрия барои камбизоатон ва донишҷӯён, бонкҳои исломӣ, меҳмонхонаҳо, ширкатҳои туристӣ ва марказҳои туристӣ ташкил медиҳанд ва ба ин восита онҳо созмонҳои миссионерӣ - мазҳабӣ, хайриявӣ ва молиявӣ исломӣ ташкил дода дар зерин назорати худ медароваранд. Ҳамин аст, ки ихвон-ул-муслимин ба шабакаи байналмилалӣ табдил ёфта даромадҳои худро аз ҳисоби аъзоҳаққӣ, аз ҳисоби хайрияҳо ва аз ҳисоби дастгирии аъзоён ва тарафгирони

наш, ки дар кишварҳои наҷф-хези халиҷи форс мустақаранд, ба роҳ монда мешавад. Ихвон-ул-муслимин дар сар то сари ҷаҳон садҳо гурӯҳҳои худро бо номҳои гуногун таъсис додаанд, ки барои расидан ба ҳадафҳои онҳо фаъолияти менамоянд. Қудратҳои ҷаҳонӣ барои расидан ба ҳадафҳои худ ва барои таҳти нуфуз нигоҳ доштани минтақаҳои муайяни мусалмоннишини ҷаҳон аз исломи сиёсӣ ва махсусан аз ихвон-ул-муслимин ва шабакаҳои ба он тобеъ дар ҳолатҳои зарурӣ истифода менамоянд ва онҳоро таъмини молиявӣ ва таҷҳизоти ҳарбӣ менамоянд.

ҲНИТ шоҳае аз ихвон-ул-муслимин буда, аксари роҳбарони он дар асоси китобҳои саркадагони ихвонӣ Саидқуб ва Муҳаммадқуб ҳадафҳои худро барои бунёди давлати исломӣ ба роҳ мондаанд. Ихвониён чун ҳадафашон таъсиси як хилофати густурда буд, аз ин рӯ дар собиқ Шӯравӣ барои таъсис додани яҷейкаҳои худ дар минтақаҳои мусалмоннишини ин кишвар таъсиси гуруҳҳои худро аз солҳои 70-уми асри 20 дар шакли пӯшида ва пинҳонӣ таъсис дода, дар солҳои охири мавҷудияти Шӯравӣ, ки бозсозиву ошкорбаёнӣ ба вучуд омад, ба муборизаи ошкоро гузаштанд ва ҳизби наҳзати Иттиҳоди Шӯравӣ ва ҳизби наҳзати исломии Тоҷикистонро дар заминаи он расмият бахшиданд. Мусаллам аст, ки роҳбарони ҲНИТ чун аз хориҷи кишвар ва махсусан аз ҷониби ихвон-ул-муслимин дастгирӣ меёфтанд, дар як муддати кӯтоҳ бо роҳи пур кардани фазо аз афкори демоғогӣ дар байни авом нуфӯз пайдо намуданд. ҲНИТ пурра методҳои ихвониро истифода менамуд ва дар аксар маврид аз мавқеи методи "қадам ба қадам" истифода намуда, дар саросари Тоҷикистон яҷейкаҳо ва гуруҳҳои худро таъсис дода буд. Ҳамчунин тижораҳои гуногун ташкил карда барои афкори ҷомеаро дар зерин нуфузи худ нигоҳ доштан воситаҳои ахбори умумро сармоягузорӣ мекард ва шахсиятҳои мазҳабӣ аз ҷумла пушиши ҳиҷоб ва амсоли инро таълиф менамуд ва фазои иттилотии кишварро дар зерин таъсири худ гузошта буд. Ҳамчунин ҲНИТ аз методи "қадам ба қадам", ки яке аз вижагиҳои ҳамаҷониби байни мазҳабӣ (шиъа ва сунъӣ) аст истифода мекунанд. Ин тактикаро созмонҳои доираҳои динӣ дар Баҳрайн, Эрон ва Фаластин ҳам истифода менамоянд. Ҳамин аст, ки онҳо дар тули фаъолияти худ гоҳ дар оғуши Эрон ва гоҳ дар оғуши Туркия ва ихвониёни мисрӣ ва дигар киш-

варҳо қарор доштанд. Аз ин рӯ, ҲНИТ низ барои расидан ба ҳадафҳои хеш дар зоҳир гӯё оромона ва мисли Ихвониҳо кӯшиш менамоянд, ки чунин боварро дар зеҳни авом ба вучуд оваранд, ки ягона пушту паноҳи ислом ва мусалмон онҳоянд ва бояд мусалмонон ба онҳо дар ҳама маврид такя намоянд. Чунин найранг дар зеҳни мардум метавонад, ҳолатеро ба вучуд оварад, ки ихвониён ба хотири манфиатҳои онҳо кор мекунанд. ҲНИТ низ баъди расидан ба ошти миллӣ тайи солҳои 1997-2015 аз ин шеваҳои ихвонӣ кор гирифта, сараввал сарони ин ҳизб марказҳои тижорати мухталиф таъсис доданд ва шаклҳои гуногуни бизнесро аз ҷумла бо роҳи ҷамоварии эҳсонӣ хайрия ба роҳ мондаанд, баъдан бо роҳи худнамоӣ ва таҳти таъсир гирифтани фазои иттилоотӣ корҳои оддитарини хешро мавриди таълиф қарор доданд. Оқиста - оқиста онҳо дар зеҳни гуруҳҳои муайяни кишвар худро чунон вонамуд карданд, ки онҳо аз исломи мусалмонӣ мегӯянд ва ҳизби онҳо ҳизби худост. Яъне бо роҳи ақидатӣ қадам ба қадам бо демоғогияи худ зеҳнҳои мардумро терроризм ақидатӣ карданд. Аъзоёни ҲНИТ ба мисли ихвониҳо аз демоғогия зиёд истифода менамоянд ва широкӣ озодӣ, демократия, баробарӣ ва озодии матбуотро ба миён мегузоранд, ки чунин шиорҳо дар воқеияти исломи сиёсӣ тадбиқнашавандаанд. Агарчи онҳо дар як давраи кӯтоҳ то замони расидан ба ҳадафҳои худ аз ин шиорҳо истифода менамоянд, вале ҳангоми қудратро ба даст гирифтанд, онҳо баръакс амал менамоянд. Масалан Муҳаммад Мурсӣ, ки худ ихвонӣ буд, дар муддати кӯтоҳи президентии худ дар Миср барои аз байн бурдани принципҳои демократӣ кушиш карда ҳатто ба тағйир додани конституцияи ин кишвар иқдом намуд ва як қатор қарорҳои қабул намуд, ки зидди принципҳои демократия ва озодӣ буданд. ҲНИТ ва пайравонаш дар замони фаъолияти расмиашон чунин вонамуд мекарданд, ки гӯё онҳо ба мушкилоти сиёсӣ иқтисодии кишвар ягон дахл надоранд ва ҳамаи ҷурмо бар сари Ҳукумат ҳавола менамуданд ва худро пуштибони озодиву адолат ва демократия ба намоиш мегузоштанд. Айни ҳол низ роҳбарону масъулони дар кофтуков қарордоштаи ин ҳизби мамнуи террористӣ дар хориҷи кишвар бо фазилатфӯриву демагогия ба бадномсозии роҳбарият ва ҳукумати кишвар машғул буда, қарор гирифта, бо роҳи бечоранолӣ дар назди созмонҳои

байналмилалӣ аз адолату демократия ва ҳуқуқи озодии инсон ҳарф мезананд. Барои фиреби назар роҳбарии ин ҳизб ҳамеша бо галстуку либоси ғайримазҳабӣ дар назди мардум зоҳир мешуд. Ҳамчунин пайвасти дар матбуоти даврии вақт таълиф шудани шахсиятҳои исломӣ ва нашри фатвоҳои рӯҳонӣ яке аз ҳадафҳои дигари ором ором табдил додани ҷомеаи дунявӣ ба ҷомеаи динии сиёсӣ буд. Аз таърихи ихвониҳо маълум аст, ки усули "қадам ба қадам", ки роҳи ором- ором исломӣ кардани ҷомеа аст, доимӣ набуда, он танҳо дар шароите ба кор бурда мешавад, ки ҳукумати рӯз қудратмандтар аз ихвониҳо бошад. Чунончи дар собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ихвониҳо дар солҳои 70-ум, ки ҳукумати вақт ниҳоят пурқудрат буд, тактикаи қадам ба қадамро истифода намуданд ва ҳаракатҳои исломии аз қабилҳои гуруҳи исломии Тошканд ва ҳалқҳои Ҳиндустонӣ таъсис дода фаъол намуданд, ки асосан барои паҳн кардани таълимоти адабиёти исломӣ дар байни аъзои ҷомеа ва қалби қавонон ва махсусан донишҷӯён ба ин гуруҳ сафарбар карда шуда буд. Дар солҳои 90-ум бо кам шудани қудрати сиёсӣ Иттиҳоди Шӯравӣ усули нав яъне "сиёсати зуроварӣ"-ро пеш гирифтанд. Дар ҳамаи заминаи Ҳизби наҳзати исломии Тоҷикистонро созмон дода, бо истифодаи сиёсати зуроварӣ вазъиятро дар кишвар ноором сохтанд ва сохти конституцияи онро аз байн бурданд. Сабаби асосии сар задани ҷанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон маҳз сиёсати зуроварии ихвонипешаи ҲНИТ буд.

Ҳодисаҳои моҳи сентябри соли 2015 дар Тоҷикистон низ бозгӯкунандаи он аст, ки ҲНИТ бо Ихвон-ул-муслимин пайванди наздик дорад ва дар ҳар вазъияте аз усулҳои хоси фаъолияти он истифода менамояд. Роҳбарони ҲНИТ мутақоид буданд, ки онҳо дар кишвар бо методи қадам ба қадам тарафдорони зиёдеро соҳиб гардидаанд ва дар моҳи сентябри соли 2015 ба марҳилаи дигари сиёсӣ худ "сиёсати зуроварӣ" ворид гардидаанд ва тавассути гумоштаи хеш генерал Назарзода даст ба қудатои ҳарбӣ заданд. Онҳо муътақид буданд, ки ошуби онҳо дастгириро ҳамовазӣ пайдо мекунад ва онро баъдан инқилоби исломӣ унвон дода, қудратро ба даст мегиранд. Аммо мардуми Тоҷикистон аз амалҳои зишту террорхоеро, ки аз ҷониби ҲНИТ ҳам дар ибтидои солҳои 90-ум ва ҳам солҳои баъди истиқрори сулҳ содир гардидаанд, хуб огоҳ буда, дубора ба доми ин неруи аҳриманӣ

Рустами ВАХҲОВ

БИЁ НАВРӮЗ

Ало Наврӯзи тақвими Ҷалолӣ,
Биё, бо он фару фархундафолӣ,
Дигаргун соз аҳволи башарро,
Бишӯй аз рӯйи гетӣ гарди шарро.
Ба бӯйи хок Одамро даво кун,
Дили моро ба раҳмат ошно кун.
Ба назме ки дар ӯ
ҳаргиз халал нест,
Туро дар кори ин олам бадал нест.
Шукӯҳи Ҷоми Ҷам
дар синаи туст,
Ҷабони офтоб ойнаи туст.
Маии боқӣ ту дар паймона дорӣ,
Зи фавҷи ахтарон парвона дорӣ,
Ки чун дар оташи ту пок сӯзанд,
Ба сӯзи нав ҷаҳонро барфурӯзанд.

наафтоданд. Баръакс мардуми кишвар кушиши табaddулотӣ давлатиро, ки бо дастгириро роҳбарии ҲНИТ роҳандозӣ шуда буд, қотелона маҳкум намуданд.

Хулоса, ҲНИТ дар тамоми замони мавҷудияту фаъолияти хеш чи аз назари ақидавӣ ва чи аз назари амалӣ аз усулҳои Ихвон-ул-муслимин ба тарзи густурда истифода менамояд. Терроризми ақидавӣ ҲНИТ, яъне усули "қадам ба қадам", ки мутаасифона солҳои охир ором-ором ба мағзҳои гуруҳҳои иҷтимоӣ сироят карда буд, ҳатто кӯшиш намуд то андозае баъзе широкӣ рӯзноманигорон ва олимони низ ба самти худ моил созад онҳоро маҷуни худ гардонад. Дар бахши амалӣ бошад, ҲНИТ мисли Ихвон-ул-муслимин аз сиёсати зуроварӣ ё терроризми амалӣ кор гирифта, сабаби фоҷеаи солҳои 90-ум - ҷанги шаҳрвандӣ гардид ва инчунин ба терроризм густурдаи муҳолифони ақидатӣ даст зада, дар моҳи сентябри соли 2015 даст ба табaddулот барои ғасби ҳокимияти сиёсӣ зад.

Айни ҳол роҳбарону масъулони ташкилоти мамнуъ ва террористии ҲНИТ дар хориҷ аз Тоҷикистон қарор дошта, фаъолияти ғаразноки худро бо дастгирии доираҳои ифротӣ иртиқоии мазҳабии хориҷӣ бар зидди манфиатҳои миллии Тоҷикистон ба роҳ мондаанд. Аммо ин амалҳои шон натиҷае нахоҳад дод. Зеро дигар тамоми мардуми Тоҷикистон хуб фаҳмидаанд, ки ташкилоти террористии ҲНИТ бозичаи дасти бегонагон асту ғайри бадбахтӣ чизи дигаре намеорад.

Исомиддин ШАРИФЗОДА,
номзади илмҳои фалсафа
Бознашр аз рӯзномаи
"Фараж" №9 (535)

ҚАВОНОН ПАРЧАМБАРДОРИ МИЛЛАТАНД

Дар ҷомеаи имрӯза мавқеи қавонон ҳеле муҳим мебошад. Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо дастгирии қавонон ва таъмини онҳо бо ҷойҳои нави корӣ диққати махсус дода, пешниҳоди онҳоро баҳри инкишофи мамлакатамон ва шароити мусоиди кору фаъолиятро пайваста таъмин месозад.

Ҳамзамон дар шароити глобализатсия ва ҳамгирии Тоҷикистон бо ҷаҳони муосир мо бояд восита, роҳҳо ва шаклҳои татбиқи андешаи миллиро дар соҳаи иқтисодиёт, иҷтимоӣ, фарҳанг ва ғайра ҷимоя намоем.

Дар Паёми навбатии Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бори дигар қайд гардид, ки қавонон бояд аз ҳама табақҳои ҷомеа фаъол бошанд. Ҳамин буд, ки соли 2017-ро "Соли қавонон" элон намудаанд.

Қавонон баъди эълон гардидани "Соли қавонон" бояд дар корҳои созандагиву бунёдкорӣ, тараққиёти устувори иқтисодӣ, аз ҷумла сохтмону иншоотҳои қалони энергетикӣ ва ғайра фаъолна иштирок намуда, ташаббускориву навовароҳоро сармашқи кори худ доништа, роҳу усулҳои

нави тараққиёти ҳамаҷонибаи давлатамонро баланд бардоранд.

Талашҳои пайвастаи қавонони ҷомеаи имрӯз ҷиҳати иштироки фаъолна дар рушду нумӯи кишварамон мушоҳида мешавад. Ҳар яки мо бояд ба роҳи рост, адолатпарварӣ, инсоф, муҳаббат ва садоқат нисбат ба ҳамдигар, сулҳу субот, рушди минбаъдаи иқтисодиву иҷтимоии Ватани азизамон кӯшиш намоем.

Ин иқдоми Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қавононро водор месозад, ки сиёсати давлатро дастгирӣ намуда, ҳамеша дар ҷустуҷӯи усулҳои наву муфиди рушди устувори иқтисодиёт ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум, мукамал гардонидани сохтор ва идораи давлат бошанд.

Ҳар як тадбире, ки дар мамлакат амалӣ карда мешавад, пеш аз ҳама барои беҳбудии

ҷаёти қавонон аст. Аз ин рӯ, мо бояд ташаббус ва нерӯи созандаи худро беш аз пеш ба манфиати рушди миллат ва давлат равона сохта, кӯшиш намоем, ки дар ҷомеа мавқеи арзандаро соҳиб гардида, нерӯи эҷодиву илмӣ ва тафаккури созандаву бунёдкории худро пайваста густариш диҳем.

Бо истифода аз ин дастуру супоришҳои қавонони мо баҳри ҳифзи Ватани азизамон камари ҳимат баста, бар зидди ҳар гуна гурӯҳҳои ифротӣ мубориза бурда, давлати соҳибистиқлоли худро оромӣ соишта нигоҳ медоранд.

Имрӯз замоне расидааст, ки моҳият ва мақоми андешаи миллии тоҷиконро мо мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор диҳем. Андешаи миллиро мо бояд ҳамчун шакли тафаккур, маҷмӯи ғояву шуур, унсурҳои ваҳдату ризоият, ҳувият ва ифтихори милли арзёбӣ карда, ба он таваҷҷуҳи махсус зоҳир намоем.

Бо қувваи бузург ва нерӯи

созанда доштани қавонон ва мардуми меҳнатқарини кишварамон, махсусан ба Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон така намуда, андешаи миллии тоҷиконро бо ихтироҷкориву навовариҳо дар арсаи ҷаҳониён муаррифи намуда, парчами давлатро баланд бардорем.

Мо қавонон аз таваҷҷуҳи Пешвои миллат нисбат ба ин қишри ҷомеа руҳи тавони тоза гирифта, баҳри Ватани азизу маҳбуби худ содиқона хизмат намуда, марзу буми онро ҳифз менамоем ва дар ҳимояи манфиатҳои давлату миллат хушёр буданро қарзи фарзандии худ медонем.

Мирзомурад УРОҚОВ,
ассистенти кафедраи химия

ПАЁМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ-САРЧАШМАИ РУШДИ НАВИ ИҚТИСОДИЁТИ МАМЛАКАТ

(Натиҷагирӣ аз Паёми навбатии Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 декабри соли 2016)

Паёми навбатии Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо дарназардошти ироаи бурду боҳти соҳаҳои пешбарандаи иқтисоди милли ва самтҳои асосии сиёсати хориҷии мамлакатро дар бар гирифт. Натиҷаҳои назаррасе, ки дар соли 2016 кишвари азизамон ноил гардид, ба заҳмату кӯшишҳои пай дар пай ва роҳбарии хирадмандонаи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон марбут аст. Мавриди зикр аст, ки дар Паёми навбатӣ дар баробари дастовардҳо, ҳамзамон камбудии монеаҳои ҷойдошта дар рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар ба таври возеҳ баён гардида, ҷиҳати рафти онҳо ба вазорату идораҳои марбути супоришҳои дахлдор дода шуд. Аз ҷумла, Вазорати рушди иқтисод ва савдо муваззаф гардид, ки дар якҷоягӣ бо дигар мақомоти дахлдор дар асоси омӯзишу таҳлилҳои ҳамаҷониба мақсади суръат бахшидан ба раванди санатикунонӣ, рушди истеҳсолот ва содироти механизми пешниҳоди дастгирии давлатӣ ва имтиёзҳои ҷиҳати воридоти таҷҳизоту технологияҳои нав пешниҳод намояд.

Чунон ки Пешвои миллат ҳангоми баромадашон дар вохӯри бо соҳибкорони кишвар гуфта буд: "Соҳибкорӣ муҳарриқи иқтисодиёт ба ҳисоб рафта, дар замон муосир яке аз қувваҳои пешбарандаи таъмини босуботи рушди устувори иқтисодӣ саҳми намоёнро дорад". Вобаста ба

ин масъала ҳамзамон дар Паёми навбатияшон таъкид карда шуд, ки Ҳукумати Тоҷикистон ҳамаҷониба соҳибкороне, ки ба рушди иқтисодии кишвар саҳми мегузоранд, дастгирӣ ва имтиёзҳои муайян менамояд, то ин ки ҳарчи зудтар молҳои воридотии ивазшавандаро истеҳсол намуда, ба ҳадафҳои стратегии кишварамон ноил гардем.

Масъалаи дигаре, ки таи солҳои охир боиси ташвиши субъектҳои соҳибкорӣ гардидааст, ин аз теъдоди зиёди мақомотҳои санҷишию назоратии бемавқеъ, ки ба рушди соҳибкорӣ монеа эҷод мекунанд, изҳори нигаронӣ карда, ба сохторҳои марбути супориш доданд, ки масъалаи мазкурро ҳамаҷониба баррасӣ намуда, лоиҳаи санади меъёрии ҳуқуқии дахлдорро ҷиҳати беҳтаркунии вазъи мавҷуда ҳарчи зудтар таҳия ва ба Ҳукумати ҷумҳурии пешниҳод намоянд.

Агар дар ҷаҳон боркашонии аз ҳама арзон тариқи нақлиёти обӣ бошад, пас Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷиҳати ҷойгиршавии географӣ аз ин бандарҳои обӣ, ки кашонидани молҳои тарикӣ киштиҳо анҷом дода мешавад, хело дар масофаи дур қарор дорад. Роҳи дигаре, ки дар ҷаҳон арзон ба ҳисоб меравад, ин роҳи оҳан аст, ки ҷумҳурии мо дар яке аз минтақаҳои дури роҳи оҳан қарор дорад. Барои ҳамаин ягона имконияти хубе, ки мо дорем ин истифода аз роҳи автомобилгард мебошад. Барои

Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба як давлати транзитӣ табдил додан бояд мо аз бунбасти коммуникатсионӣ пурра раҳой ёбем.

Имконияти бузурги иқтисодии дигаре, ки ҷумҳурии мо дорад, ин истифодаи захираҳои сайёҳии кишвар аст, ки зими ироаи Паём аз ҷониби Пешвои миллат гуфта шуд. Махсусан таъкид намуданд, ки барои қалби сайёҳон мо имкониятҳои зиёд дорем ва ҳамчунин як имтиёзи дигарро барои ширкатҳои сайёҳӣ, ки дар ватани мо фаъолият мекунанд, пешниҳод намуд, ки ин аз андозаи фоида озод кардани ширкатҳои сайёҳӣ дар давоми 5 сол мебошад.

Кишвари азизи мо сарчашмаи обҳои мусафот. Гиёҳҳои шифобахше, ки Ватани мо ҳаст, дар ҷаҳон дар ҷои аввал қарор дорад, ки метавон истифода аз ин гиёҳҳои шифобахш корхонаҳои истеҳсоли доруро низ ба роҳ монем.

Барои дар амал татбиқи намунаи "Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030" иҷроӣ як қатор вазифаҳои муҳим ногузиранд. Дар 15 соли минбаъда саҳми соҳаи саноат дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба таври назаррас зиёд шуда, Тоҷикистон аз кишвари аграрӣ-индустриалӣ ба индустриалӣ-аграрӣ мубаддал мегардад. Ин гузариш дар ҳалли вазифаҳои пешбиниамудаи стратегияи нави рушд нақши калидӣ дорад. Содироти ашёи хом кам шуда, содироти молу маҳсулоти тайёр тамоҷули бештар пай-

до мекунанд. Таносуби ҳаҷми байни маҳсулоти кишоварзӣ ва саноат дар маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба нафъи моли саноатӣ тағйир менамояд. Айни ҳол дар ММД ҳиссаи маҳсулоти кишоварзӣ 20-25%, саноатӣ бошад 12%-ро ташкил медиҳад. Барои таъмини босамари раванди саноатисозии мамлакат, зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ, рушди соҳаҳои воқеии истеҳсолот, фароҳам сохтани шароити мусоиди сармоягузорию қалби сармоя ва ворид намудани технологияҳои инноватсионии насли охир зарур аст.

Стратегияи нави рушди кишварро дар давраи дарозмуддат (2016-2030), ки ба 3 марҳилаи миёнамуҳлат (2016-2020, 2021-2025, 2026-2030) тақсим мешавад, пешбинӣ мекунанд.

Солҳои охир дар ин ҷода комёбиҳо ба даст омадаанд. Аз ҷумла, истеҳсоли семент бо ба қарор даромадани иқтидорҳои бузурги истеҳсоли ба кулӣ афзуда, Тоҷикистон аз мамлақати воридкунанда ба содиркунандаи семент табдил ёфт, истеҳсоли масолеҳи дигари бинокорӣ низ авҷ гирифт, ҳаҷми истеҳсоли меваю ангур, сабзавоту полезӣ, шарбату афшураҳо, гӯшти мурғ ва тухм афзуд. Бо таҷдиду барқарорсозии корхонаи истеҳсоли нуриҳои азотӣ дар шаҳри Сарбанд дар се соли оянда корхона пурра ба қарор даромада, дар маҷмӯъ 800 ҳазор тонна маҳсулот истеҳсол хоҳад кард, яъне талаботи соҳаи кишоварзӣ ба

нуриҳои азотӣ пурра қонеъ гардонда, содироти он ба хориҷи кишвар ба роҳ монда мешавад.

Дар марҳилаи дигар гузариш ба рушди босуръат буда, асоси он рушди сармоягузорию мустақилона аст. Дар ин марҳила воридоти технологияҳои наватарин ва истеҳсоли маҳсулоти дар бозори ҷаҳонӣ рақобатпазиру серхаридор аҳамияти аввалиндараҷа пайдо мекунанд.

Дар навбати дигари рушд, ки гузариш ба рушди диверсификатсияи истеҳсолоти ба донишу навовариҳо асосёфта ном дорад, он нерӯи инсониро дар ҷои аввал мегузорад. Зеро яке аз сарчашмаҳои муҳими даромади иқтисодию иҷтимоӣ дар ҷаҳони муосир нерӯи инсонист, ки хушбахтона, Тоҷикистон барои рушди он имконоти фаровон дорад. Дар "Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030" ба баланд бардоштани сифати рушди нерӯи инсонӣ таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир шудааст.

Барои татбиқи "Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030" аз бучети кишвар, бахши хусусӣ ва шарикони рушд 118 миллиард долларӣ амриқой сарф карда мешавад.

Бо амалӣ гаштани ҳадафҳои неки дар боло овардашуда Тоҷикистон ба сатҳи давлатҳои даромадашон баланд шомил гардида, аз рӯи нишондоди рушди иқтисод дар байни кишварҳои ҷаҳон зинаи муносибро ишғол хоҳад кард.

Баҳром ХОЛМАТОВ,
ассистенти кафедраи назарияи иқтисодӣ

НАВРҶЗИ ОЛАМАФРҶЗ

Наврӯз зеботарин, волотарин, гаронбаҳотарин, муқаддастарин ва бузургтарин шиносномаест, ки дар он садон қалби ҳар як тоҷик инъикос ёфтааст.

*Наврӯз рӯзи хуррамши
беадаб бувад,
Рӯзи тавофи соқи
хуришедҳад бувад.*

Пас аз соҳибистиқлол шудани Тоҷикистон Наврӯз шукӯҳ ва шаҳомати нав пайдо кард. Дар иртибот ба ин метавон гуфт, ки эҳё шудани ҷашнҳои мардумии Меҳргон ва Сада аз баракати Наврӯз аст. Барои мардуми тоҷик боиси ифтихор аст, ки бо ташаббуси Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Ассамблеяи генералии Созмони Милали Муттаҳид аз 26-уми феврал соли 2010 қарор қабул кард, ки ҷашни бостонии ориёӣ - Наврӯз ҳамчун нишонаи тамаддуни ҷаҳонӣ ҷашни умумимиллӣ эълон шуд. Мо ин мероси гаронбаҳои ниёгонро аз ҳаводиси рӯзгору туфонҳои шадиди таърих ҳифз намудем, гиромӣ доштем ва ба он шукӯҳу ҷилло тоза бахшидем.

Наврӯз чанд марҳиларо аз сар гузаронида тавонист, ки манзалати худро нигоҳ дорад.

Дар замони Иттиҳоди Шӯравӣ ин ҷашнро чун иди мусулмонон шуморида ва ба ин далел ҷашн гирифтаниро иҷозат намедоданд. Барои эҳёи ин арзиши миллӣ фарзандони ватанпарасту донишманди миллати мо мисли устодон Садриддин Айни, Бобоҷон Ғафуров, Мирзо Турсунзода кушишҳои зиёд карда буданд.

Наврӯз баёнғари рӯзи тоза, зиндагии навин ва эҳёи табиат баъд аз сардии зимистон мебо-

шад. Наврӯз ба ҷуз ин ки баёнғари рӯзи тоза мебошад, ифодаи паёми суруровар аз рӯҳи тоза, нафаси гарми табиист, эҳёи эҳсоси ишқу муҳаббат ба зиндагии тоза мебошад. Дар сарзамини бихишосою офтоб-рӯяи Тоҷикистон дар баробари таҷлили ҷашнҳои миллӣ ва динии худ аз қабилӣ рӯзи Истиқлолияти давлатӣ, рӯзи Ваҳдати миллӣ, Рӯзи модарон, Рӯзи Артиши миллӣ, иди Рамазон, иди Қурбон ва ғайра Наврӯзро аз

бузургтарин ҷашнҳои зебо ва мероси аҷдодии худ гиромӣ мебарем. Расму оини Наврӯзӣ бо покию беҳдошти фардии хонаводагӣ ва ҷомеа низ пайвастагии ноғузастанӣ дорад. Ин асл аз замони бостонии мардуми мо сарчашма гирифтааст, ки пиндори нек, гуфтори нек тақозои ҳатмии зиндагии аҷдодии мо мебошад.

Наврӯз кинаҳоро аз дилҳо дур месозад, то ҷои онҳоро шафқату меҳрубонӣ бигиранд. Ба ниёзмандону нодорон дастӣ ёри дароз мекунад, то фарорасии Соли навро бо шодию хурсандӣ истиқбол намоянд. Ин ҳамон расму суннати бостонии аҷдодии мост, ки дар аҳди Сосониён низ маълум будааст. Чунон ки донишманди аврупоӣ Артур Кристенсон дар асараш "Эрон дар аҳди Сосониён" овардааст. "Дар рӯзи авали Наврӯз дар он замони дерин низ мардум субҳ зуд аз хоб бархоста ба канори нахро ҷӯйборҳо рафта, шустушӯ мекарданд, ба ҳамдигар ҳамчун пайғоми поки рӯшноӣ об мепошиданд, ширинӣ медоданд. Шукӯҳу ҷалоли Наврӯз махсусан дар аҳди Сосониён боло рафт ва аз осору ашъори шоирони ин давр низ бар меояд, ки ҷашни Наврӯз баёнғари бузургӣ шукӯҳу салтанат ва ифтихори аҷдоди шоҳони Сомонӣ буда, барои марду-

ми Мовароуннаҳру Хуросон рамзи истиқлолталабиро низ доштааст. Қайд кардан ба маврид аст, ки Наврӯз роҳҳои пурпечу тоб, замонҳои пуртазоди аҷнабиёнро пушти сар кардааст.

Моро лозим аст, ки сунатҳои Наврӯзиро барои беҳбудии ҳаёти имрӯзаамон истифода кунем. Аз ҷумла, ҳар сол вақте ки дар яке аз минтақаҳои кишвари мо ҷашни Наврӯз гузаронида мешавад, дар онҳо дастовардҳои муҳими илмӣ, фарҳангӣ, кишоварзӣ ва амсоли онро ба маърази намоиши яқдигар гузорем. Ба истиқболи Наврӯз хонаҳоро рӯбучин карда сафед менамуданд. Одамон либосҳои нав пӯшида, ба кӯдакон ҳар гуна тухфаҳо меоданд.

Фарорасии Наврӯзи байналмилалӣ ба ҳама мардуми шарифи Тоҷикистон муборак бошад!

Қаюм ТАЛБАҚОВ,
мудири шуъбаи тарбия

ТАҶРИБАОМУЗӢ - ОМИЛИ ПЕШРАВИ

Мо чеҳраҳои хоси миллӣ, забони ширину шевои шоирона, таърих, адабиёт ва фарҳанги ғановатманд, мазҳаби таҳаммулгаро, расму оини миллӣ, хулоса аз муҳити хонавода то шаҳрдориву давлатдорӣ тамоми арзишҳои миллиро дорем ва бояд ба онҳо ифтихор намоем.

Бинобар ин, мо ҷавонону наврасони кишвар ва умуман аҳли ҷомеа ифтихор аз арзишҳои ҷовидонаи Ватан-модар, давлати соҳибистиқлол, фарҳангу аънаҳои миллии тоҷикон карда, ҳамеша дар ҳифзи аслу насаби худ ҳушёр бодор бошем.

Дар тули 1 моҳе, ки ман ҳамчун як таҷрибаомӯз дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №1-и шаҳри Кӯлоб таҷрибаи омӯзгориамро пеш бурда истодаам, дар он ҷо омӯзгорон ба хонандагон муомилаи хуб ва дарсҳои ҷолиби диққат ба воситаи аёниятҳо меғоянд, ки мо аз онҳо тарзи муомилаву дарсгӯиро омӯхтем. Хушбахтона, ман дар он ҷо ба хонандагон дарс гуфта истодаам. Бояд гуфт, ки айни ҳол дар диёри зебоманзари мо иди Наврӯз фаро расида истодааст ва ҳамчунин дигар идҳои хурд низ шуда гузаштанд. Аз он ҷумла, иди модарон, ки мо таҷрибаомӯзон дар муассисаи ин идро бо ҳамроҳии хонандагон бо меҳру муҳаббати беандоза пешвоз гирифтём. Ман ҳамчун таҷрибаомӯз хонандагонро барои пешвози ин ид хеле хуб тайёр намуда будем ва ин чорабиниро бо як ҷазобият пешкаши тамошобинон гардонидём. Дар чорабинии гузаронда шуда аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ методистоне, ки моро роҳбарӣ мекарданд, Темуров Ҷаҳонгир ва Асоева Парвина иштирок доштанд ва ба ин чорабинӣ баҳои хуб гузоштанд. Чи хеле, ки меғоянд, омӯзгор қобилияти ташкилотчиғӣ бояд дошта бошад. Аз ин рӯ, таҷрибаомӯзӣ барои мо як мактаби хурди омӯзгорӣ шуд, ки аз он мо хеле чизро ёд гирифтём.

Ҷонона ШАРИФОВА,
донишҷӯи соли 3-юми факултати
филологияи тоҷик ва журналистика

ҶАВОНОН-ТАҶЯҶОҶИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

*Эй ҷавон ояндаи миллат
туй бош бо виқор,
Мулки сулҳу Ваҳдати
озодиро дор пойдор.
Бахт ёрат дар чунин
даврон дорӣ зиндагӣ,
Соли туст, соли бунёдкориву
созандагӣ.*

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, бахусус Пешвои миллат ташаббусу пешниҳодҳои созандаи ҷавонро ҳамеша дастгирӣ намуда, барои амалӣ гардидани онҳо имконият фароҳам меорад. Ҷавонро мезазад, ки гуфтаҳои Пешвои миллатро шиори кори худ намуда, илм омӯхта, орзуи нотамоми гузаштагонро худро дар арсаи ҷаҳон амалӣ намоянд. Аз суҳбати Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатии бар меояд, ки фаъолияти ҷавонони имрӯз нисбат ба ҷавонони солҳои 1992 ба кулли фарқдоранд. Ба малака, маҳорат, дониш ва истеъдоди ҷавонони замони муосир бениҳоят баҳои баланд доданд. Наврасону ҷавонони моро зарур аст, ки ҷавобан ба ин ғамхориҳо тамоми саъю талоши хешро ба донишандӯзӣ, интиҳоби касбу ҳунарҳои муосир, обдиду пешрафти сарзамини аҷдодӣ, ҳимояи Ватан, рушди илму техника ва бунёдкорӣ равона созанд. Чунон ки Пешвои миллат соли 2017-ро "Соли ҷавонон" эълон намуданд, ҷавонон бояд фаъолияти хуб нишон диҳанд.

Ҷамолӣ МУСОЕВА,
ассистенти кафедраи физикаи
умумӣ ва назариявӣ

ФОРУМИ САЙЁРИ ҶАВОНОНИ ДОНИШҶОҶИ СЛАВЯНИИ РОССИЯВУ ТОҶИКИСТОН ДАР ДОНИШҶОҶИ КҶЛОБ

Боиси ифтихор бо пешниҳоди Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми имсолаашон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2017-ро "Соли ҷавонон" эълон намуданд. Вобаста ба ин иқдоми наҷиб устодону донишҷӯёни Донишгоҳи славянии Россияву Тоҷикистон ин рӯйдодҳои муҳими кишварро бо хушнудӣ истиқбол намуда, Форуми сайёри ҷавононро баргузор намуданд ва рӯзи 18-уми март соли 2017 тавассути қатори Душанбе-Қургонтеппа-Кӯлоб 80 нафар донишҷӯён ва 10 нафар устодони донишгоҳ ба шаҳри бостонии Кӯлоб сафар карданд. Ҷадафи форум аз пайванди дӯстӣ ҳамкорӣ бо донишҷӯёну устодони Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ иборат буд.

Дар наздикии бинои Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ҳайати меҳмононро роҳбарият, устодон ва донишҷӯёни донишгоҳи мазкур бо барномаи тарҳрезии концерти ва ташкил намудани саёҳати хотирмон қабул карданд. Дар "Толори фарҳангӣ"-и Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Форуми яқҷоя оғоз гардида, қариб 2 соат идома ёфт. Намояндагон ва донишҷӯёни ҳарду муассисаи таҳсилоти олии дар фазои дӯстона доир ба сиёсати ҷавонон, наҷибӣ ҷавонон дар ҷомеа, масъалаи тағйирёбии иқлим ва ташаббусҳои байналмилалӣ Тоҷикистон дар масоили об маърузаҳо карданд ва барномаи ҷолиби фарҳангӣ доир намуданд, ки хеле рангоранг ва хотирмон буд.

Меҳмонон аз бинои нави Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дидан карда, дӯстони нав пайдо намуданд, ки ин рӯйдод метавонад то дергоҳ дар хотири ҳар як иштирокчи боқӣ монад.

ФАРИШТАИ БЕҶАМТО

*Ай модари ҷони ҷон дилбанди тӯям,
Бо риштаи ҷони худ пайванди тӯям.
Бо шири сафеди худ бипарвардӣ маро,
Фарзанди хунарманди ҷизгарбанди тӯям.*

Модар чӣ калимаи зебост. Ҷар гоҳ, ки ин калимаро ба забон мегирем, моро як ҳиссиёти хубу аҷиб фаро мегирад, чунки моро ба дунё меораду бузург мекунад, шабҳо беҳоби мекашад бо аллаҳои ширинаш моро хушсухан ва хушгуфтор менамояд. Воқеан ҳам модарон бузурганд. Ҷарчанд дар васфашон рӯзҳо, солҳо, моҳҳо суҳан гӯем, кам аст. Ҳатто шоирон бузургии модарро дар шеърҳои васф кардаанд ва ўро бихишт хондаанд. Мутаасифона, имрӯзҳо баъзе аз ҷавонону наврасон ба қадри модар намерасанд, чунки ин гуна инсонҳо чигунагии модарро дарк намекунад.

Зан дар ҷомеа мавқеи хоси худро дорад, беҳуда нагуфтаанд. Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мавқеи занро дар ҷомеа хеле баланд бардоштааст ва 11-уми феврал ва 8-уми мартро Рӯзи зан-модар эълон кардааст. Моро мебояд, ки ба қадри ин фариштаи беҳамто ва бениҳоят бузург бирасем.

Рамазон РАҶАБОВ, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ

ХУШХАБАР!

Таърихи 16.03.2017 саромӯзгори кафедраи таҳсилоти ибтидоии факултаи омӯзгорӣ ШЕРАЛИЕВА САДБАРГ дар мавзӯи "Тадқиқи таърихӣ-забоншиносии гидронимияи вилояти Хатлон" зери роҳбарии доктори илмҳои филология, профессор, Корманди Шоистаи ҶТ, Аълоҷии Матбуоти ҶТ, Аълоҷии фарҳанги ҶТ, мудири кафедраи журналистикаи ДДК ба номи А. Рӯдакӣ ҶУМЪАХОН АЛИМӢ бо муваффақият рисолаи номзадиро аз рӯи ихтисоси 10.02.22 - забонҳои мардуми мамолики хориҷ Аврупо, Осиё, Африқо, аборигенҳои Амрико ва Австралия (забони тоҷикӣ) дифоъ намуд.

Маъмурияти донишгоҳ ба муҳаққиқ ва роҳбари илмӣ ӯ изҳори қаноатмандӣ намуда, дар қорҳои минбаъдаи илмӣ-тадқиқотиашон бурдборихо таманно дорад.

МАВЛУД МУБОРАК!

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори дониш" омӯзгорон ва командони зерини донишгоҳро, ки дар нимаи аввали моҳи апрели солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳатӣ, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар қору фаъолиятшон комёбиҳои беназирро таманно доранд. Бигузур ҳамеша чун кӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шухратманд ва чун Ҷомӣ хоксор бошед! Ҳеҷ гоҳ БАХТ ва ХИЗР қошонаи шуморо тарқ насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиву хурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод!

Бигузур дар умратон баракат ва дар касбатон ҳалолкорӣ пайваста амалӣ гардад.

1. **ГИЁЕВ АБДУНАЗАР**, 01.04.1968, саромӯзгори кафедраи забони ҳозираи рус, ш. Кӯлоб, маҳ. Борбад;
2. **ГАДОВ ШЕРАЛИ**, 01.04.1987, ассистенти кафедраи география, н. Кӯлоб, деҳ. Ҳақимобод;
3. **АШҶУРОВ СОДИРХОН**, 02.04.1968, ассистенти кафедраи муфоидаи шахрвандӣ, ш. Кӯлоб, куч. Ҳамадонӣ, хонаи 15/7т;
4. **АКБАРОВА МАҲРАМБӢ**, 03.04.1980, ассистенти кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ, н. Муъминобод, деҳ. Боғи Ҳабиб.
5. **ХУДОЙДОДОВА ОБИДАМО**, 07.04.1971, ассистенти кафедраи педагогика, ш. Кӯлоб;
6. **АБДУЛЛОВ ДОНӢР**, 08.04.1954, саромӯзгори кафедраи муфоидаи шахрвандӣ, н. Муъминобод, ч. Боғчаи Лангарӣ;
7. **ПАНОЕВА САБРИНА**, 10.04.1988, мутахассиси шуъбаи робитаҳои байналмилалӣ, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин;
8. **АБДУЛЛОВ ФАЙЗУЛЛО**, 10.04.1942, лаборанти кафедраи физикаи умумӣ ва назариявӣ, ш. Кӯлоб, куч. Борбад 13/40;
9. **НУРМАТОВ ЁҚУБ**, 10.04.1975, ассистенти кафедраи забони русии умумидонишгоҳӣ, н. Кӯлоб, ч. Зирақӣ;
10. **ҒАФУРОВА МОҲИРА**, 11.04.1954, саромӯзгори кафедраи забони ҳозираи рус, ш. Кӯлоб, куч. Пушкин 8;
11. **ЛАТИФОВ БАРОТ**, 12.04.1938, номзади илмҳои филологӣ, устоди кафедраи забони тоҷикӣ, н. Кӯлоб, деҳ. Тугарак;
12. **ҚУРБОНОВ МАҲМАДӢ**, 13.04.1980, саромӯзгори кафедраи психология, ш. Кӯлоб, деҳ. Тудакавӣ;
13. **ГИЁЕВА ЭРКАМО**, 13.04.1975, китобдори китобхонаи донишгоҳ, ш. Кӯлоб, маҳ. Ш. Шоҳин 39/27;
14. **НИЛУФАРИ ҶАЛОЛ**, 15.04.1991, танзимгари факултаи филологияи хориҷӣ, ш. Кӯлоб, куч. Н. Зувайдулоев 59.

ЗОДРӢЗ МУБОРАК, ОМӢЗГОРОН ВА КОРМАӢДОНИ АЗИЗ!

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонотие, ки соли 2013 Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи физика, математика ва информатика (таҳсили рӯзона) Салимов Амирҷон додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

X X X

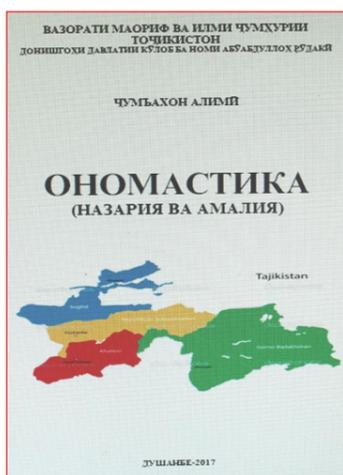
Дафтарчаи имтиҳонотие, ки соли 2013 Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи филологияи рус (таҳсили ғоибона) Мавзун Назарова додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

ҶОПӢ 2 НАХУСТАСАРИ ИЛМӢ-МЕТОДИИ НОМШИНОСӢ

Ҷумъахон Алимӣ, доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудири кафедраи журналистикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ду асари арзишманди илмӣ рӯи ҷоп овард.

1. **ОНОМАСТИКА** (назария ва амалия) асари илмӣ-методӣ дар ҳаҷми 567 саҳифа аз ҷоп баромад. Дастури илмӣ-методии мазкур масъалаҳои мансуб ва мутааллиқ ба номшиносӣ (ономастика)-ро фаро гирифта, зимнан намунаҳои мисолҳо ва тавсияҳо оид ба тартиб додани нақшаи тадқиқотҳо ва мисолҳои ҷамъоваришуда аз рисолаҳои илмӣ гуногун ироа гаштаанд.

Дар рисола талаботи замон ва ҷаҳони муосир нисбати ономастика (номшиносӣ) мавриди баррасию арзёбӣ қарор дода шуда, он метавонад барои мутахассисони забоншинос, махсусан ономатологҳо (номшиносон), барои омӯзгорону коршиносон ва тамоми ҷонибҳои маҷмӯи мутахассисин манфиатманд буда бо-

шад.

Дастури илмӣ-методӣ дар баъзе ҳолатҳо намунаи номҳои минақаи Кӯлоби вилояти Хатлонро фаро гирифта, алоқаи онҳо бо забоншиносӣ, таърих ва ҷуғрофия ба эътибор гирифта шудааст.

Дастури илмӣ-методӣ барои устодони донишгоҳҳои дониш-кадаҳо, устодону донишҷӯёни соҳаи забоншиносии филология, ходимони ҷамъиятӣ, омӯзгорони макотиби таҳсилоти

ҳамагонӣ, ходимони соҳаҳои маорифу илм ва тамоми доираи васеи манфиатмандон нигаронида шудааст.

2. **ТЕХНОЛОГИЯ ОНОМАСТИКА** (дастури методӣ) дар ҳаҷми 250 саҳифа рӯи нашр оварда шуд. Дастури методии мазкур масъалаҳои мансуб ба технологияи (маҷмӯи роҳу воситаҳо ва усулҳои тадқиқотҳои номшиносӣ (ономастика)-ро фаро гирифта, зимнан намунаҳои тавсияҳо оиди пешбурди тадқиқотҳо матраҳ гаштаанд.

Дар рисола-дастур талаботи муосир нисбати ономастика (номшиносӣ) мавриди баррасию арзёбӣ қарор дода шудааст ва он метавонад барои мутахассисони забоншинос, махсусан ономатологҳо (номшиносон, ономастҳо), омӯзгорону коршиносон ва тамоми ҷонибҳои маҷмӯи мутахассисин манфиатманд буда бошад.

Дастури методӣ барои устодон, бакалаврҳо ва магистрантони донишгоҳҳои дониш-кадаҳо, аспирантон, унвонҷӯён ва докторантони PhD, умуман, устодону донишҷӯёни соҳаи забоншиносии филология, ходимони соҳаҳои маорифу илм ва тамоми доираи васеи манфиатмандон нигаронида шудааст.

ТАЪЗИЯ

ФАЙЗИЕВ Борон 10.05.1938 дар деҳаи Сиюни собиқ ноҳияи Даштиҷуми (ҳозира ноҳияи Ш. Шоҳин) дар хонадони деҳқон таваллуд шудааст. Файласуф, номзади илмҳои фалсафа (1975), дотсент (1980). Аълоҷии маорифи Тоҷикистон (2012). Хатмкардаи факултаи таърих ва филологияи тоҷикӣ Институти давлатии педагогии Кӯлоб (ҳоло ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, 1964). Таҳсил дар мактаби миёнаи ба номи С.А.Пушкини ноҳияи Москва (ҳоло Ҳамадонӣ, 1957-1959), донишҷӯ (1959-1964), омӯзгори кафедраи фалсафаи ИДПК (1964-1969), аспиранти шуъбаи фалсафаи АИ ҶТ (1969-1972), муаллими калон (1972-1980) ва аз соли 1980 дотсенти кафедраи фалсафаи ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ. Дар мавзӯи "Масъалаҳои фалсафӣ-иҷтимоии ташаккули муносибатҳои оилавӣ дар Тоҷикистон" (1975, Москва) рисолаи номзадӣ дифоъ намудааст. Муаллифи бисёр асару дастурҳои илмӣ-методӣ ва мақолаҳои илмӣ-оммавӣ мебошад. Бо Ифтихорномаи Президиуми Совети Олии РСС Тоҷикистон (1969, Душанбе), Ифтихорномаҳои Вазорати маълумоти олии ва миёнаи махсуси РСС Тоҷикистон (солҳои 1967, 1984, 1982, Душанбе), нишони сарисинагии "Аълоҷии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон" (2012, Душанбе) сарфароз гардидааст.

Ин олими варзида рӯзи 24-уми март соли ҷорӣ ин дунёи фониро падрӯд гуфт.

Маъмурият, ҳайати омӯзгорон, кормандон ва донишҷӯёни донишгоҳ ба аҳли оилаи марҳум сабри ҷамил хоҳонанд.

АНВОРИ
ДОНИШ

МУАССИС:
ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ
КӢЛОБ БА НОМИ
АБӢАБДУЛЛОҶИ РӢДАКӢ

МУҲАРРИР:
Ҷаҳонгир РУСТАМ

КОТИБИ МАСЪУЛ:
Шамшоди ҶАМШЕД

МУШОВИРОН:

АБДУЛЛО ҲАБИБУЛЛО (профессор), С. КАРИМОВ (академик), М.О. ИБОДОВ (профессор), ҶУМЪАХОН АЛИМӢ (профессор), С. ХОЛИҚОВ (н.и.к.), Ш. ХУДОЙДОДОВА (н.и.ф.), Д. САЙДАҲМАДОВА (н.и.п), М. АБДУЛЛОВ (профессор), С. МИРЗОЕВ (профессор), Б. ҶӢРАЕВ (м.к)

Нашрия дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти рақами 0011/рз 23.04.2014 аз нав ба қайд гирифта шудааст.

РӢЗНОМА
БО ЗАБОНҶОИ ТОҶИКӢ,
РУСӢ ВА АНГЛИСӢ

ТЕЛЕФОН:
Идора: (83322) 3-31-15
Мобилӣ: 918-334-442; 985-87-80-60

Рӯзнома дар ҶДМ
"Мега-принт" бо теъдоди
2000 нусха ҷоп карда шуд.

Рӯзнома тариқи обуна
дастрас мегардад.

НИШОНИИ МО:
735360, ш. Кӯлоб, қўчаи
С. Сафаров, 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj

САҲИФАБАНД:
Баҳриддин САҢГИМАДОВ